

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษาค้นคว้า คือ

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทสตรี

๒.๓ กำเนิดและพัฒนาการของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๒.๔ หลักสัจธรรม

๒.๕ ข้อมูลพื้นฐานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาท

๒.๖.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทสตรีในท้องถิ่น

๒.๖.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับกองทุน

๒.๖.๔ งานวิจัยเกี่ยวกับสัจธรรม

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

บทบาทเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามสถานะและสภาวะแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการแสดงออกความรับผิดชอบของบุคคลผู้ดำรงสถานภาพนั้นๆ ในขณะเดียวกันบางคนอาจมีหลายบทบาท เนื่องจากการปฏิสัมพันธ์กับหลายสังคมที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งบทบาทสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดหรือกำหนดศักยภาพของตัวบุคคลในการดำรงสถานภาพที่ได้รับจากสาธารณชน และยังเป็นการประเมินผลงานเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการยอมรับจากสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับบทบาท

บทบาทเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่พึงปฏิบัติในการดำรงสถานะหรือตำแหน่งที่ได้รับในองค์กรและสังคม ซึ่งถูกกำหนดไว้ภายใต้เงื่อนไขของการทำงานร่วมกัน มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของบทบาท ดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของ “บทบาท” ไว้ว่า เป็นการกระทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู^๑ ซึ่งสอดคล้องกับ พฤติกรรมที่ถูกคาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมเพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น^๒ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และได้แสดงออกตามบทบาท^๓ หรือการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น และคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม^๔ เพื่อเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่คาดหวังว่าบุคคลจะแสดงออกในกิจกรรมที่ทำร่วมกับผู้อื่น บทบาทจะสะท้อนให้เห็นถึง

^๑ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒, **บทบาท**, (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๒), หน้า ๖๐๒.

^๒ งามพิศ สัตย์สงวน. **หลักมานุษยวิทยา**. (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๐๑.

^๓ สินธร คำเหมือน, “บทบาทผู้นำของผู้บริหารศึกษาตามทฤษฎีของครูและผู้บริหารศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐), หน้า ๗.

^๔ บุญตา ไกลเลิศ, “บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๓”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒.

ตำแหน่งในสังคม รวมไปถึงสิทธิความรับผิดชอบและอิทธิพลของแต่ละบุคคลด้วย^๕ โดยรวมแล้ว “บทบาท” อาจพิจารณาได้ ๒ ความหมาย^๖ คือ

๑. พิจารณาในด้านโครงสร้างทางสังคม บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่างๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครอบครองตำแหน่งนั้น

๒. พิจารณาในด้านการกระทำต่อกัน หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บทบาท จึงหมายถึง ผลสืบเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำ เกิดการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานภาพการปฏิสัมพันธ์นั้น

ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่าบทบาทมีอยู่ ๕ ลักษณะ^๗ คือ

๑. บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์การกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่ม หรือองค์การนั้น ๆ

๒. บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้ที่เกี่ยวข้องคาดหวังว่า ผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ

๓. บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิดและเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่

๔. บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติ หรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง

๕. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งมักจะมีการเลือกรับรู้และรับรู้ที่ผิดไปจากความเป็นจริงได้

บทบาทเป็นปทัสถาน ความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบและอื่นๆ ที่มีลักษณะในทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้ บทบาท ตามความหมายนี้คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุดแต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้หน้าที่อันควรกระทำ ซึ่งความเป็นไปได้ของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำ และการกระทำของบุคคลแต่ละคนที่สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ แนวทางที่บุคคลพึงกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ^๘ อีกนัยหนึ่งบทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ (The Socially Prescribed or Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้ ซึ่งเป็นบทบาทที่ควรกระทำ (The Perceived Role) เป็นบทบาทที่บางที่ไม่ตรงตามบทบาทที่กำหนดไว้ ไม่ตรงตามอุดมคติทุกประการและอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลได้ และบทบาทที่กระทำจริง (The Performed Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไป

^๕ กรองแก้ว อยู่สุข, **พฤติกรรมองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๒.

^๖ ชูดา จิตพิทักษ์, **พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๒๘), หน้า ๖๑.

^๗ สงวนศรี วิรัชชัย, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๒๓.

^๘ Levinson, D. J., **Role personality and social structure**, (New York : Macmillan, 1964) p.284.

จริงตามความเชื่อความคาดหวังตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง^๙

ดังนั้น สรุปได้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมของคนที่เกิดขึ้นโดยการดำรงตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบของบุคคลที่ได้รับ ซึ่งจะโดยตั้งใจหรือถูกบังคับ โดยพฤติกรรมของแต่ละคนจะแสดงบทบาทได้หลายอย่าง การแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับที่สังคมคาดหวัง มีสถานภาพเป็นโครงสร้างของสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมของบุคคลจะต้องมีความพอเหมาะ กับลักษณะเฉพาะตน ดังนั้น บุคคลควรเข้าใจในบทบาทของตนเป็นอย่างดี เพราะบทบาทที่เป็นภาระหน้าที่หรือรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลต้องกระทำเมื่อดำรงสถานภาพใดสถานภาพหนึ่ง หรือตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง จะต้องได้รับการถูกคาดหวังจากสังคม

จากแนวคิดและทฤษฎี “บทบาท” และผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลความหมาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่น ผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตาราง ๒.๑.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑.๑ แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยให้ความหมายเกี่ยวกับ “บทบาท”

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๒๕, หน้า ๔๕๓)	บทบาท เป็นการกระทำหน้าที่ที่กำหนดไว้
งามพิศ สัตย์สรวง (๒๕๓๒, หน้า ๑๐๑)	บทบาท คือ พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ โดยกลุ่มบุคคลหรือสังคม
สินธร คำเหมือน (๒๕๕๐, หน้า ๗)	บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
บุญตา ไกลเลิศ (๒๕๕๐, หน้า ๑๒)	บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ
กรองแก้ว อยู่สุข (๒๕๕๐, หน้า ๒)	บทบาท หมายถึง แบบอย่างของพฤติกรรมที่คาดหวังว่าบุคคลจะแสดงออกในกิจกรรมที่ทำร่วมกับผู้อื่น
ชูดา จิตพิทักษ์ (๒๕๒๘, หน้า ๖๑)	บทบาทพิจารณาได้ ๒ ด้าน คือ ๑. ด้านโครงสร้างทางสังคม ๒. ด้านการกระทำต่อกัน

^๙ Broom, L., & Selznick, P., **Sociology (3rd ed.)**, New York : Harper & Row, (1963), p. 34.

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สงวน วิรัชชัย (๒๕๒๗, หน้า ๒๓)	<p>บทบาท มี ๕ ลักษณะ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. บทบาทตามที่กำหนด ๒. บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง ๓. บทบาทตามความคิดของผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง ๔. บทบาทที่ปฏิบัติจริง ๕. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้
เลวิงสัน (๑๙๖๔, หน้า ๒๘๔)	<p>ความหมายของบทบาท ๓ ประการ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. บทบาทที่บ่งชี้หน้าที่อันควรกระทำ ๒. บทบาทเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ ๓. แนวทางที่พึงกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ
บรูม และเซลส์นิก (๑๙๖๓, หน้า ๓๔)	<p>ความหมายของบทบาท</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. บทบาทที่กำหนดไว้ ๒. บทบาทที่ควรกระทำ ๓. บทบาทที่กระทำจริง

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

บทบาทเป็นสถานภาพทางสังคมที่ถูกคาดหวังให้บุคคลต้องรับผิดชอบตามที่แนวทางวัตถุประสงค์ของระบบทางสังคมได้กำหนดไว้ หากตีความบทบาทในสถานภาพหรือตำแหน่งนั้นๆ ที่ตนได้รับผิดไป อาจทำให้เกิดความขัดแย้งองค์กรขึ้นได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทจากเอกสารและบทความจากนักวิชา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

มีนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับ “บทบาท” ไว้ดังนี้ สถานภาพและบทบาทเป็นหน่วยของระบบสังคม โดยยอมรับว่าสถานภาพและบทบาทเป็นคุณลักษณะของผู้แสดงในสังคมนั้นๆ บทบาทคือการจัดระเบียบของผู้เริ่มแสดง เป็นการสร้างและกำหนดการมีส่วนร่วมของเขาในกระบวนการที่มีการกระทำร่วมกัน ซึ่งเป็นการร่วมความคาดหวังที่เกี่ยวกับตนเองและบุคคลอื่นที่เขามีความสัมพันธ์ด้วย ส่วนสถานภาพ คือ ตำแหน่งของผู้แสดงภายในสถาบัน เป็นตำแหน่งของผู้แสดงภายในระบบสังคม ซึ่งอาศัยกลไกของสังคมเป็นตัวกำหนด^{๑๐} ซึ่งสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นบุคคล และเปรียบเทียบได้

^{๑๐} Parsons, Talcott and Shils, Edward A, **Toward a General Theory of Action**, (New York : Harper and Row, 1951), p.4.

เสมือนบทบาทของตัวละครที่กำหนดในละครเรื่องนั้นๆ เป็นอะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบท หรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลย ดังนั้น บทบาท คือ การกระทำต่างๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำ トラบไตที่ยังอยู่ใน “บท” นั้น^{๑๑} รวมไปถึงสถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่งที่จะเป็นเครื่องกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้นๆ ว่าตำแหน่งนั้นจะมีการกิจอย่างไรบ้าง ดังนั้น เมื่อมีตำแหน่งเกิดขึ้น สิ่งที่ควบคู่กับตำแหน่งก็คือ บทบาทของตำแหน่ง ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จนกล่าวได้ว่าไม่อาจจะมีบทบาทได้โดยปราศจากตำแหน่ง หรือไม่อาจมีตำแหน่งได้โดยปราศจากบทบาท บทบาทและตำแหน่งควบคู่กันเสมอเปรียบเทียบเหมือนเหรียญ ถ้าด้านหนึ่งของเหรียญคือตำแหน่ง อีกด้านหนึ่งของเหรียญก็คือบทบาทนั่นเอง^{๑๒} และถูกคาดหวังจากวงมรรครอบด้าน เช่น จากผู้อยู่ในตำแหน่งอื่นๆ รอบตัวเรา รวมทั้งตัวเราเอง ด้วยกฎความคาดหวังของทุกฝ่ายไม่ตรงกัน ผู้ดำรงบทบาทมาสามารถปรับให้มีความพอดี จะเกิดปัญหาความขัดแย้งในบทบาทหรือความล้มเหลวในงาน และการแสดงบทบาทของบุคคลในตำแหน่งที่ตนต้องแสดง หรือต้องปฏิบัติประสพการณ์ของผู้ที่จะต้องแสดงบทบาทและบุคลิกภาพของผู้ที่จะแสดงบทบาทด้วย^{๑๓} ซึ่งโดยรวมแล้ว บทบาทเป็นแบบแผน ความต้องการ เป้าประสงค์ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และการกระทำของสมาชิกที่ชุมชนคาดหวังว่าจะต้องเป็นตามลักษณะของตำแหน่งนั้นๆ หรืออาจกล่าวสั้นๆ ว่า บทบาท คือ สิทธิหน้าที่ในการกระทำของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง^{๑๔} ซึ่งอาจจำแนก “บทบาท”^{๑๕} ออกเป็น

๑. บทบาทที่ถูกกำหนดไว้ (Role Prescriptions) คือ บทบาทที่กำหนดไว้เป็นระเบียบอย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง

๒. บทบาทที่กระทำจริง (Role Descriptions) คือ บทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงเมื่ออยู่ในบทบาทนั้นๆ

๓. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Role Expectations) คือ บทบาทที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่นว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นๆ ควรกระทำอย่างไร

^{๑๑} พัทยา สายหู, *กลไกของสังคม*, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๒๑.

^{๑๒} Linton, R., *The study of man*, (New York : Appleton-Century-Crafts, 1936), p.113.

^{๑๓} ระเบียบ คำเขียน, “การปฏิบัติบทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำโรงพยาบาลจิตเวช”, *วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑.

^{๑๔} Krech, D. Crutchfield, R.S., Ballachey E.L., *Individual in Society*, (Tokyo : McGrae-Hill Kogakusha Ltd., 1962), p.28.

^{๑๕} Berlo, D. K., *The process of communication*, (New York : Holt, Rinehart & Winston, 1966), p.153.

สอดคล้องกับการกำหนดบทบาทของคนใดคนหนึ่ง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยลักษณะ^{๑๖}
ดังนี้

๑. ต้องเป็นแบบหรือลักษณะเฉพาะของตนเอง
๒. พฤติกรรมในสถานการณ์ที่กำหนดให้นั้นจะต้องพอเหมาะกับลักษณะเฉพาะของตน
๓. ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นๆ จะเป็นตัวชี้แนวทางในการกระทำที่จะเกิดขึ้น
๔. ในการแสดงบทบาทนั้นๆ จะต้องมีการประเมินผลด้วยตนเองและผู้อื่น

ดังนั้น สรุปได้ว่า บทบาทในรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ก็จะเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่ราบรื่น แต่ถ้าบทบาทดังกล่าวไม่สอดคล้องกัน เช่น บทบาทที่ปฏิบัติจริงไม่ตรงกับบทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังไม่ตรงกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง จะทำให้เกิดสถานการณ์ขัดแย้งขึ้น

จากแนวคิดและทฤษฎี “บทบาท” และผลการศึกษาจากนักวิชาการต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดและทฤษฎี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตาราง ๒.๑.๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑.๒ แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับ “บทบาท”

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พาร์สัน และซีล (๑๙๖๓, หน้า ๓๔)	สถานภาพและบทบาทเป็นหน่วยของระบบสังคม
พัทยา สายหู (๒๕๒๙, หน้า ๒๑)	บทบาทหน้าที่เปรียบเสมือนบทของตัวละครที่กำหนดในละครเรื่องนั้นๆ
ลินตัน (๑๙๓๖, หน้า ๑๑๓)	สถานภาพและบทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้
ระเบียบ คำเขียน (๒๕๕๔, หน้า ๑๑)	การแสดงบทบาทตามตำแหน่งนั้นที่ถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้าน

^{๑๖} Linn, N., Vinning, J., and Feely, P.A. “Toward a Sustainable Society : Waste Minimization Through Environmentally Conscious Consuming”, *Journal of Applied Social Psychology*, (1994), p.30.

เกรซ และคณะ (๑๙๖๒, หน้า ๒๘)	บทบาท คือ สิทธิหน้าที่ในการกระทำของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง
เบอร์โล (๑๙๖๖, หน้า ๑๕๓)	๑. บทบาทถูกกำหนดไว้เป็นระเบียบอย่างชัดเจน ๒. บทบาทที่บุคคลกระทำได้จริงเมื่ออยู่ในบทบาทนั้นๆ ๓. บทบาทที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่น
ลิน และฟีลี (๑๙๙๔)	องค์ประกอบของบทบาท ๑. ลักษณะเฉพาะของตนเอง ๒. สถานการณ์ ๓. ภูมิหลังของการกระทำ ๔. การประเมินผล

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทสตรี

สถานการณ์บทบาทสตรีของประเทศไทยมีการพัฒนาก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับในกลุ่มของบุรุษเพศมากขึ้น เห็นได้จากการที่ประเทศไทยได้มีผู้นำหญิง หรือนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก มีการยอมรับจากสาธารณชนมากยิ่งขึ้นในการที่สตรีเพศเป็นผู้นำในการบริหารประเทศ มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจทางด้านการเมืองการปกครอง และยังคงมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

๒.๒.๑ คำจำกัดความเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทสตรี

บทบาทของสตรีไทยในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางทั้งด้านสังคม หรือการเมือง ได้รับการยอมรับมากขึ้น ผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจหลายๆ อย่าง แต่ทั้งนี้ ต้องขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของบุคคลด้วย จากทัศนคติของสังคม ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการส่งเสริมบทบาทสตรีในมุมมองต่างๆ ดังนี้

รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๑๗ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของสถานภาพทางกฎหมายของสตรี มาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ บัญญัติไว้ว่า ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การจำกัดสิทธิและเสรีภาพอันเป็นการฝ่าฝืนเจตนารมณ์ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ และตามมาตรา ๒๓ ให้รัฐบาลมีเวลา ๒ ปี ในการทบทวนกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อสตรี อย่างไรก็ตาม มาตราดังกล่าว ได้ถูกยกเลิกไปเมื่อทหารเข้ายึดอำนาจ การปกครองในปี ๒๕๑๙^{๑๗} ประเทศไทยตั้งแต่สมัยอดีตเรื่อยมาสถานภาพของสตรีไทย ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม สตรีมักถูกมองเป็นสิ่งที่ด้อยคุณค่า ไร้ความสามารถ ถูกกดขี่ ข่มเหง และกีดกัน ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ

^{๑๗} กองสถิติสังคม, สถานภาพสตรีไทย, (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๕), หน้า ๓๔.

และ การเมือง ไม่มีสิทธิ บทบาท ฐานะใดในทางสังคม ไม่ได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมผู้ชาย ทั้งที่สตรีเองก็เป็นมนุษย์เช่นเดียวกันกับผู้ชายและซึ่งสถานภาพความเป็นมนุษย์นั้นมิอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน โดยไม่คำนึงถึง เพศ วัย สัญชาติ ศาสนา ทั้งยังเป็นสาระสำคัญตามธรรมชาติความเป็นมนุษย์ที่ไม่อาจพราก หรือทำให้สูญเสียไปด้วยวิธีการใดๆ การไม่เคารพในสิทธิสตรีตลอดจนการเลือกปฏิบัติต่อผู้เป็นสตรีนั้นแต่เดิมอาจเป็นเพราะสภาพสังคมสมัยโบราณที่มีการถือปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยที่ผู้ชายจะมีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บทบาทของสตรีลดลง ในปัจจุบันนั้นสตรีเองก็ได้รับการศึกษาขั้นสูง มีความสามารถ และมีบทบาทสำคัญอย่างมากทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองทำให้สตรีได้รับการพัฒนา ยอมรับและคุ้มครองในด้านต่างๆ มากมายหลายด้านตามมา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อันเป็นบทกฎหมายหลักสูงสุดของประเทศ ได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิสตรีไว้ กล่าวคือ ความเสมอภาคกันในกฎหมาย และการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมมาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน^{๑๘} และในปัจจุบันบทบาทสตรีที่เปลี่ยนไปในทางก้าวหน้า คือ บทบาทที่ผู้หญิงสามารถก้าวขึ้นเป็นผู้นำ บทบาทสตรีที่หยุดอยู่ กับที่ คือ การเป็นแม่ การดูแลบ้าน ดูแลสมาชิกในครอบครัวเป็นหน้าที่หลักของผู้หญิง บทบาทที่ก้าวถอยหลังของผู้หญิงคือ เพศหญิงที่ยังคงถูกเอารัดเอาเปรียบ^{๑๙}

ดังนั้น สรุปได้ว่า บทบาทสตรี คือ การที่สตรีมีสิทธิเท่าเทียมกับบุรุษทั้งในด้านสังคมและการทำงาน ซึ่งต้องได้รับการยอมรับจากสังคมโลกภายนอก สตรีไม่เพียงแต่จะเป็นผู้ดูแลครอบครัวหรือเป็นแม่ดูแลลูก แต่ยังสามารถปฏิบัติตนเองโดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของชุมชน สังคม และประเทศได้ทัดเทียมไม่แพ้บุรุษ แม้ทุกวันนี้ยังเกิดปัญหาการกดขี่ทางเพศใน ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว สามีทำร้ายภรรยา การไม่สามารถออกความคิดเห็นในที่ประชุม หรือแม้กระทั่งตำแหน่งหน้าที่การงาน ปัญหาเหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนต่อไป

จากแนวคิดและทฤษฎี “บทบาท” และผลการศึกษาจากนักวิชาการต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดและทฤษฎี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตาราง ๒.๒.๑ ดังนี้

^{๑๘} สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “สิทธิสตรี”, ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มปท. : ๒๕๔๐, หน้า ๒๓๕.

^{๑๙} กลุ่มงานสุขศึกษา โรงพยาบาลบุรีรัมย์, “บทบาทของสตรี”, พลังสุขภาพจิตสตรี, (๒๕๔๐), หน้า ๕.

ตารางที่ ๒.๒.๑ แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยจำกัดความเกี่ยวกับ “การส่งเสริมบทบาทสตรี”

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๕, หน้า ๓๔)	สถานภาพทางกฎหมายของสตรีมีการเปลี่ยนแปลง
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	บุคคลย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน
กลุ่มงานสุขศึกษาโรงพยาบาลบุรีรัมย์ (๒๕๔๐)	บทบาทของสตรีเปลี่ยนไปในทางที่ก้าวหน้า สามารถก้าวขึ้นเป็นผู้นำได้

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทสตรี

บทบาทสตรีในปัจจุบันได้รับการส่งเสริมจากหลายทางไม่ว่าจะเป็นครอบครัว สังคม หรือแม้กระทั่งแรงจูงใจของตนเอง ทุกทางล้วนเป็นแรงผลักดันให้ผู้หญิงมีความมั่นใจที่จะกล้าแสดงออกให้มีความทัดเทียมกับผู้ชาย มีการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายผู้หญิงเป็นจำนวนมากเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงให้มีความกล้า และเข้มแข็งในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น จึงมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทสตรีในมุมมองต่างๆ ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของสตรีในด้านสังคมนั้นจะสังเกตได้ว่า ในสมัยพุทธกาลจัดเป็นบทบาทและหน้าที่ที่จำกัดเป็นอย่างมากเพราะสตรีที่จะแสดงบทบาทและหน้าที่ด้านนี้ได้ สตรีผู้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติที่พร้อมพอสมควร กล่าวคือ ด้านทุนทรัพย์กำลังกายกำลังใจที่มีศรัทธาอย่างเต็มเปี่ยม และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น ก็คือ สามมีใจคล้อยตามภรรยาหรือผู้ปกครองยินดีด้วยกับบุตรสาวของตนเอง ยินดีพอใจกับการปฏิบัติหน้าที่ที่รับใช้สังคมของภรรยาหรือบุตร ซึ่งตัวอย่างที่เห็นได้อย่างเด่นชัด ก็คือ ภคินีนางสามาวดีและนางวิสาขา เป็นต้น โดยรายละเอียดมี ดังนี้ ภคินีนางสามาวดีกล่าวว่า นางสามาวดีเป็นบุตรบุญธรรมของโสมสเศรษฐี กิจที่ต้องช่วยเหลือสังคมที่สำคัญและโดดเด่นของนาง ก็คือ การช่วยจัดการวางแผนในการแจกทาน ณ โรงทานของท่านเศรษฐีให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งมีผลทำให้โรงทานของท่านเศรษฐีสงบไม่เสียงดังรบกวนอีกต่อไป และทุกคนก็ได้รับการแจกทานกันอย่างทั่ว ซึ่งทำให้เห็นข้อแตกต่างก่อนที่นางสามาวดีเข้ามามีบทบาทและหน้าที่ช่วยสังคมด้านนี้ อย่างชัดเจน ส่วนภคินีนางวิสาขามหาอุบาสิกา บทบาทและหน้าที่ทางด้านสังคมก็คือ การช่วยกันปลูกต้นโพธิ์ เพื่อเป็นที่ระลึกและสักการบูชาของประชาชนทั้งนี้เพื่อเป็นสิ่งทดแทนในคราวที่อารามว่างเว้นจากพระพุทธรูปเจ้าและพระสงฆ์ โดยได้มีบทบาทและหน้าที่ร่วมกันกับพระเจ้าปเสนทิโกศลและอนาถปิณฑิกเศรษฐี ซึ่งต้นโพธิ์ ดังกล่าว ปรากฏชื่อว่า “อานันทโพธิ์”^{๒๐}

^{๒๐} พ.ช.อ. (ไทย) ๕๙/๙๕.

บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงก้าวหน้า คือ บทบาทที่ผู้หญิงสามารถก้าวขึ้นเป็นผู้นำ บางประเทศมีผู้นำประเทศเป็นผู้หญิง ในประเทศไทยผู้หญิงได้เป็นรัฐมนตรี ระดับรากหญ้า ผู้หญิงเป็นผู้ใหญ่บ้าน ปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงยุคใหม่ได้รับการเปิดโอกาสทางสังคมเพราะการศึกษาถูกยกระดับให้มีความเท่าเทียมกับผู้ชาย ผู้หญิงเองก็มีความสามารถ ขวนขวายความรู้ ทันท่องเหตุการณ์บ้านเมือง เห็นได้จากผู้หญิงเป็นดอกเตอร์ การรวมตัวเป็นองค์กรเรียกร้องสิทธิสตรี ความคิดที่แตกต่างจากผู้ชาย บางครั้งผู้หญิงอาจมีบทบาททางการเมืองที่ดีกว่าผู้ชายเสียอีก^{๒๑} ประเทศไทยเองมีแผนการดำเนินงานด้านสตรีอย่างเป็นรูปธรรม ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ และต่อมาได้จัดทำแผนพัฒนาสตรีฉบับแรก คือ แผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๔๔) และแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๕๔) เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะ ๕ ปี ให้บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘, ๙ และ ๑๐ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหาร รวมทั้งการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศ โดยการเสริมสร้างศักยภาพสตรีให้มีความพร้อม มีความรู้ ความเข้าใจ plugged สำนึก อุดมการณ์ ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรม ประชาธิปไตยและธรรมมาภิบาล ให้โอกาสและสนับสนุนสตรี เสริมสร้างสมรรถนะและความเข้าใจแก่หน่วยงานที่มีความชำนาญด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเตรียมความพร้อม ให้คำแนะนำและถ่ายทอดประสบการณ์ และพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของสตรี ทั้งการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย การใช้มาตรการพิเศษชั่วคราว รวมไปถึงการรณรงค์ทางการเมือง^{๒๒}

การที่สตรีมีภาวะผู้นำในการเข้าร่วมบริหารจัดการกับกลุ่มองค์กร ที่มีการผสมผสานในมิติชายหญิง เพื่อสร้างความเข้มแข็งโดยการมองกิจกรรมที่ปฏิบัติ คือ หากสตรีได้รับข่าวสารที่ดี ทันสมัย จะช่วยให้ผู้นำชุมชนที่เป็นสตรีได้ใช้ประโยชน์ในการรู้สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา โดยเฉพาะข้อมูล จปฐ. และกชช.๒ ค สตรีมีโอกาสเข้าร่วมตั้งแต่การจัดเก็บและนำข้อมูลมาใช้ ซึ่งปัจจุบันทุก อบต. จะมีข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาในด้านต่างๆ ของคนในชุมชน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของสตรีไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในเรื่องต่างๆ ที่เห็นสมควรแก่การพัฒนา โดยทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้นำสตรีเป็นคนที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ ด้านกิจกรรมของกองทุนต่างๆ ในทุกชุมชนมีทรัพยากรที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ ดังนั้นทรัพยากรจึงมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาในเรื่องของการจัดการเงินในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับทุนที่มีในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนให้มีส่วนร่วมภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งผู้นำสตรีก็จะมีส่วนในการสำรวจกองทุนจัดทำทะเบียนโดยเข้าไปมีส่วนร่วมบริหารกองทุน หากใช้กองทุนให้สอดคล้องและคุ้มค่ากับประโยชน์ที่

^{๒๑} สำนักข่าวเนชั่น, *ผู้หญิงยุคทันสมัยกับบทบาทใหม่ทางสังคม*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.oknation.net/blog/ffaiplay/๒๐๐๙/๐๓/๐๙/entry-๑>, [วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๘].

^{๒๒} ผู้จัดการออนไลน์, *บทบาทผู้หญิงกับการเมือง*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/CelebOnline/ViewNews.aspx?NewsID=๙๕๓๐๐๐๐๐๒๕๒๘๒>, [วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๘].

ได้รับกับชุมชน ทำให้ชุมชนมีจุดแข็งในด้านเงินทุน การขยายกิจกรรมจะสามารถช่วยในการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง รวมทั้งเรื่องของ การค้นหาทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งทุนชุมชนสามารถจำแนกได้ ๕ ประเภท ได้แก่ ทุนมนุษย์ (Human Capital) ทุนสังคม (Social Capital) ทุนกายภาพ (Physical Capital) ทุนธรรมชาติ (Natural Capital) ทุนการเงิน (Financial Capital) ซึ่งล้วนแต่เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มกลายเป็นรายได้ มีทั้งเรื่องอาหาร สิ่งประดิษฐ์ ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เป็นต้น หากสตรีได้พยายามพัฒนาที่วัดถุดิบ การผลิต การตลาด โดยผ่านการรวมกลุ่มองค์กรที่เป็นเครือข่ายก็จะก่อให้เกิดรายได้ภายในชุมชนภายใต้การบริหารจัดการทุนชุมชนที่สามารถก่อให้เกิดทรัพยากรที่ไม่มีค่ากลายเป็นมูลค่าที่มหาศาลให้แก่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้และมีการพัฒนาในส่วนต่างๆ ตามมาที่ส่งผลให้ชุมชนเกิดการพัฒนาไปสู่ทางที่ดีขึ้นตามลำดับ^{๒๓}

ดังนั้น สรุปได้ว่า การส่งเสริมบทบาทสตรีจะต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองโดยเริ่มต้นจากครอบครัวของตนเองให้มีความเป็นอยู่ที่มีความสุข จึงจะสามารถที่จะพัฒนากลุ่มองค์กร เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เข้าสู่การเป็นผู้นำในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการสร้างกระบวนการและกำหนดทิศทางในการพัฒนา ซึ่งจะต้องประกอบกับการที่มีสตรีจะต้องมีภาวะผู้นำในเรื่องของการเป็นผู้นำที่ดีในทุกด้าน มีศักยภาพในการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นตามลำดับ เพราะในปัจจุบันนี้สตรีไม่ได้ขาดโอกาสในการพัฒนา ไม่ได้ถูกเอารัดเอาเปรียบ ดังนั้นสตรีควรจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้เป็นชุมชนในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกับบุรุษในสังคมและไม่จำเป็นที่สตรีจะต้องเป็นช้างเท้าหลังตลอดไป

จากแนวคิดและทฤษฎี “บทบาท” และผลการศึกษาจากนักวิชาการต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดและทฤษฎี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตาราง ๒.๒.๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๒.๒ แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยศึกษาเกี่ยวกับ “การส่งเสริมบทบาทสตรี”

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ช.ชา.อ. (ไทย) ๕๙/๙๕	บทบาทของสตรีในสมัยพุทธกาลต้องมีคุณสมบัติที่พร้อมพอควร ทั้งด้านทุนทรัพย์ และความยินดียล้อยตามในการปฏิบัติหน้าที่รับใช้สังคมจากสามีหรือผู้ปกครอง
สำนักข่าวเนชั่น, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.oknation.net , ๒๕๕๘	๑. บทบาทของสตรีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ก้าวหน้า ๒. ปัจจัยที่ผู้หญิงได้รับการเปิดโอกาสจากสังคม คือ การศึกษา

^{๒๓} กอบกุล อิงคุทานนท์, ผู้หญิงกับอำนาจที่จะแปรเปลี่ยน, (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๗), หน้า ๖๑.

ผู้จัดการออนไลน์, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.manager.co.th, ๒๕๕๘	๑. แผนพัฒนาสตรี เพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมือง ๒. การกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศโดยการ เสริมสร้างศักยภาพของสตรี
กอบกุล อิงคุทานนท์ (๒๕๓๗, หน้า ๖๑)	การสร้างภาวะผู้นำของสตรีในชุมชน

๒.๓ กำเนิดและการพัฒนาการของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. ๒๕๕๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยเริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ด้วยการเปิดรับลงทะเบียนสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จากสตรีที่มีคุณสมบัติครบถ้วนทั่วประเทศ และดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบล จังหวัด และเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล จังหวัด และกรุงเทพมหานครโดยให้คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นกลไกในการบริหารกองทุน พิจารณาและอนุมัติจ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนโครงการของสมาชิกที่ยื่นขอรับการสนับสนุน

วิสัยทัศน์

“สร้างสรรค์พลังสตรี ให้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ”

วัตถุประสงค์

๑. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการลงทุน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการให้แก่สตรี

๒. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี การเฝ้าระวังและดูแลปัญหาของสตรี ตลอดจนการช่วยเหลือเยียวยาสตรีที่ประสบปัญหาในทุกรูปแบบ การรณรงค์ให้สังคมเข้าใจปัญหาสตรีในทุกมิติ และการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี

๓. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบทบาทสตรี และแก้ไขปัญหาสตรีขององค์กรต่างๆ การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสตรี

๔. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการสนับสนุนโครงการอื่นๆที่เป็นการแก้ไขปัญหาและ พัฒนาสตรีตามที่คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติพิจารณาเห็นสมควร

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยมีกลไกการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประกอบด้วย

๑. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ (คกส.) จำนวน ๓๗ คน
๒. คณะกรรมการบริหารกองทุน (คกส. แต่งตั้งจำนวนไม่เกิน ๑๐ คน)
๓. คณะกรรมการประเมินผล (คกส. แต่งตั้งจำนวนไม่เกิน ๑๐ คน)
๔. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด “คกส.จ.” ประกอบด้วย ผู้แทน คกส.ต. เลือกกันเองอำเภอละ ๑ คน เป็นกรรมการ และ คกส. แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน เป็นกรรมการ
๕. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานคร “คกส.กทม.” ประกอบด้วย ผู้แทนที่สมาชิกในกทม. เลือกกันเอง จำนวน ๑๒ คน เป็นกรรมการ และ คกส. แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน เป็นกรรมการ
๖. คณะกรรมการติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานผู้แทนจากภาคราชการ ภาคเอกชน และ คกส. แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในเขตพื้นที่จังหวัด ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน จำนวน ๑๕ คน เป็นกรรมการ
๗. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล “คกส.ต.” ประกอบด้วย ผู้แทนสมาชิกในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเลือกกันเอง หมู่บ้านหรือชุมชนละหนึ่งคนเป็นกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน (คกส.จ. แต่งตั้ง)
๘. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ (สภพส.) การขับเคลื่อน “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” อยู่ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ “คกส.”

คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล

คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ประกอบด้วย ผู้แทนสมาชิกกองทุนฯ ในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเลือกกันเองหมู่บ้านหรือชุมชนละหนึ่งคน เป็นกรรมการ โดยจำนวนของคณะกรรมการฯ ตำบล ขึ้นอยู่กับจำนวนหมู่บ้านในตำบลนั้น ซึ่งแต่ละตำบลอาจมีจำนวนคณะกรรมการไม่เท่ากันรวมกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกจำนวนห้าคน ที่คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดแต่งตั้งขึ้นจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสตรี และให้เลือกกันเอง เป็นประธานกรรมการ รองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง คนที่สอง รวมทั้งเลือกกันเอง เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้ช่วย เลขานุการไม่เกินสองคน นอกจากนี้ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด อาจแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ตามความเหมาะสมได้

อำนาจหน้าที่ (คกส.ต.)

๑. บริหารกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล และจัดสรรรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนในเขตท้องที่ตำบล
๒. จัดหาสถานที่ทำงานของบุคลากรและคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล

๓. จัดหาทุนหรือรายได้เข้ากองทุน

๔. พิจารณาโครงการของสมาชิกที่ยื่นขอกู้ยืมเงิน หรือขอรับการสนับสนุนจากกองทุนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

๕. สำรวจและจัดทำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนสมาชิก รวมทั้งโครงการที่ได้ยื่นคำขอรับการสนับสนุนจากกองทุนในเขตท้องที่ตำบล เสนอต่อคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดพิจารณาอนุมัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

๖. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งรายงานการเงินของกองทุนในเขตท้องที่ตำบล เสนอต่อคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

๗. ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนด หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย^{๒๔}

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๑. มีสัญชาติไทย

๒. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอาญาในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือตามกฎหมายอื่นที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของสตรี

๓. ไม่เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ

๔. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

๕. ไม่เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือให้ออกจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๖. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

คุณสมบัติของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. มีสัญชาติไทย

๒. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอาญาในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือตามกฎหมายอื่นที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของสตรี

๓. ไม่เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ

^{๒๔} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙ ตอนพิเศษ ๓๖ ง ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ หมวด ๘.

๔. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

๕. ไม่เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือให้ออกจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๖. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

การจัดสรรเงินทุน

คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ จะได้พิจารณาจัดสรรเงินกองทุนนี้ ให้กับคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด โดยจัดสรรให้จังหวัดขนาดใหญ่จำนวน ๑๓๐ ล้านบาท จังหวัดขนาดกลาง จำนวน ๑๐๐ ล้านบาท และจังหวัดขนาดเล็ก จำนวน ๗๐ ล้านบาท เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ตามที่กำหนด

กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน ในกรณีกรรมการ พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ประธานกรรมการแต่งตั้งกรรมการแทน โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ ภายในเก้าสิบวันนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ และการประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

๑. ตาย

๒. ลาออก

๓. คณะกรรมการมีมติให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

๔. ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม

สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จะต้องเป็นสตรี หรือองค์กรสตรีที่มีการดำเนินงานและมีผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาการคุ้มครองช่วยเหลือสตรี ซึ่งคุณสมบัติของสมาชิกกองทุนมี ๒ ประเภท ดังนี้

๑. สมาชิกประเภทบุคคลธรรมดา ที่เป็นสตรีผู้มีสัญชาติไทย และมีอายุตั้งแต่สิบห้าปี บริบูรณ์ขึ้นไป และได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามระเบียบฯ

๒. สมาชิกประเภทองค์กรสตรี ได้แก่ มูลนิธิหรือสมาคมที่มีที่ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลหรือจังหวัดที่ขอขึ้นทะเบียนไม่น้อยกว่าหกเดือน ที่ได้ดำเนินงานและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในความ

รับผิดชอบ เสียสละ หรือมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่สังคมเกี่ยวกับการทำงาน การฝึกอาชีพ การพัฒนาการช่วยเหลือ หรือการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี และได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกตามระเบียบ

การพ้นจากสมาชิก

๑. ให้สมาชิกประเภทบุคคลธรรมดาพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิก ในกรณีดังต่อไปนี้

๑.๑. ตาย

๑.๒. ลาออก และคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลมีมติให้ออก

๑.๓. ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๘ (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. ๒๕๕๕ กรณีไม่มีสัญชาติไทยหรือเสียสัญชาติไทยหรืออายุยังไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันสมัคร

๑.๔. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของกรรมการที่มาประชุม เนื่องจากมีพฤติกรรมทำให้เกิดความเสียหายแก่กองทุน

๒. การพ้นจากสมาชิกภาพตามข้อ ๑.๒ และข้อ ๑.๔ อาจยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกใหม่ได้แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

๓. ให้สมาชิกประเภทองค์กรสตรีพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิก ในกรณีดังต่อไปนี้

๓.๑. เมื่อองค์กรสตรีมีเหตุต้องเลิก

๓.๒. เมื่อองค์กรสตรีไม่ได้ดำเนินกิจการติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งปี

๓.๓. ลาออก และคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดหรือกรุงเทพมหานครมีมติให้ออก

๓.๔. ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๘ (๒) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. ๒๕๕๕

๓.๕. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดหรือกรุงเทพมหานครมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของกรรมการที่มาประชุม เนื่องจากมีพฤติกรรมทำให้เกิดความเสียหายแก่กองทุน

๔. องค์กรสตรีที่พ้นจากสมาชิกภาพตามข้อ ๓.๔ และ ๓.๕ อาจยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นองค์กรสตรีที่พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มี ๒ ประเภท ดังต่อไปนี้

๑. สมาชิกประเภทบุคคลธรรมดา ได้แก่ สตรีผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือเป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนที่ขอขึ้นทะเบียนไม่น้อยกว่าหกเดือนและได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกตามระเบียบนี้

๒. สมาชิกประเภทองค์กรสตรี ได้แก่ มูลนิธิหรือสมาคมที่มีที่ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลหรือจังหวัดที่ขอขึ้นทะเบียนไม่น้อยกว่าหกเดือน ที่ได้ดำเนินงานและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในความรับผิดชอบ เสียสละ หรือมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่สังคมเกี่ยวกับการทำงาน การฝึกอาชีพ การพัฒนา การช่วยเหลือ หรือการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรีและได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกตามระเบียบนี้”

ขั้นตอนการใช้จ่ายเงินของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๑. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีโดยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ จัดสรรเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ให้กรมการพัฒนาชุมชนเพื่อโอนให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดดำเนินการตามจำนวนที่ได้รับจัดสรร

๒. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด แจ้งผลการจัดสรรให้คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด

๓. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดแบ่งการบริหารงบประมาณเป็นเงินทุนหมุนเวียนร้อยละ ๘๐ และเงินอุดหนุนโครงการ/กิจกรรมร้อยละ ๒๐ ของเงินทุนที่ได้รับจัดสรร และแจ้งคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลเตรียมความพร้อมดำเนินการ

๔. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล แจ้งตัวแทนสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทั้งประเภทบุคคลธรรมดาและประเภทองค์กรสตรี เสนอโครงการและแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนโครงการละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๕. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ตรวจสอบคุณสมบัติของสมาชิก (การขึ้นทะเบียนสมาชิก) และภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงาน หรือสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่จะยื่นคำขอไม่น้อยกว่าหกเดือน และประชุมพิจารณาเห็นชอบ และรายงานผลพร้อมส่งโครงการให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดรวบรวมเสนอคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดพิจารณาอนุมัติ

๖. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด จัดประชุมพิจารณาอนุมัติโครงการ และแจ้งสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เบิกจ่าย โอนเงินตามที่อนุมัติ

๗. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เบิกจ่ายเงินโอนเข้าบัญชีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ตามจำนวนที่คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดอนุมัติ

๘. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดแจ้งโอนเงินเข้าบัญชีคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลตามจำนวนที่อนุมัติ และมอบอำนาจให้ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลเป็นคู่สัญญา

๙. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล แจ้งสมาชิกที่ได้รับการอนุมัติโครงการ ทำสัญญาและโอนเงินเข้าบัญชีสมาชิกที่ทำสัญญาเรียบร้อยแล้ว

๑๐. สมาชิกเบิกจ่ายเงินไปดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ ภายในระยะเวลาที่ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลกำหนด และรายงานผลการดำเนินงานให้ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่วันสิ้นเดือนมีนาคมและวัน สิ้นเดือนกันยายนของทุกปี เว้นแต่กิจกรรม/โครงการที่มีระยะเวลาดำเนินการไม่เกิน ๑๘๐ วัน ให้รายงานภายในสามสิบวัน นับแต่วันเสร็จสิ้นแผนงานโครงการ

๑๑. เมื่อครบกำหนดสัญญาให้สมาชิกคืนเงินเข้าบัญชีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล แล้วนำไปโอนเงินแจ้งคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลทราบ เพื่อออกใบเสร็จรับเงิน ให้กับสมาชิก

๑๒. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลโอนเงินที่ได้รับคืนเข้าบัญชี คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ภายใน ๓ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับเงินโอน

๑๓. กรณีมีเงินเหลือจากการดำเนินงานตามโครงการ ให้สมาชิกส่งคืนเงินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเสร็จสิ้นโครงการหรืออาจขอแก้ไขเพิ่มเติมแผนงานโครงการเพื่อดำเนินการตามจำนวนเงินที่ เหลืออยู่นั้นก็ได้โดยเสนอแผนงานโครงการเว้นแต่โครงการที่เป็นการกู้ยืม และส่งให้คณะกรรมการ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดพิจารณาอนุมัติ

๑๔. กรณีที่สมาชิกได้รับเงินแล้ว และไม่สามารถดำเนินการตามโครงการได้ ให้สมาชิกโอนเงินคืนเข้าบัญชีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลภายใน ๗ วันทำการนับแต่วันที่ ได้รับ เงิน เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลโอนเงินที่ได้รับคืนเข้าบัญชี คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดภายใน ๓ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับเงินโอนหรืออาจ ขอแก้ไขปรับปรุงแผนงานโครงการเพื่อดำเนินการตามโครงการเดิมตามจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติไป ก่อนแล้วนั้นก็ได้โดยเสนอแผนงานโครงการที่ขอแก้ไขปรับปรุงใหม่ให้คณะกรรมการกองทุนพัฒนา บทบาทสตรีจังหวัดพิจารณาอนุมัติ

ลักษณะโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๑. **ประเภทเงินทุนหมุนเวียน** เป็นโครงการที่เป็นการกู้ยืม จะต้องมียุทธประสงค์และ เป้าหมายในการใช้เงินอย่างชัดเจน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เป็นสำคัญ ระยะเวลาการ ส่งใช้เงินคืนให้เป็นไปตามลักษณะอาชีพ และความเป็นไปได้ของโครงการ แต่ไม่ควรเกิน ๒ ปี เพื่อให้ คณะกรรมการสนับสนุนเงินกู้ยืมให้กับสมาชิกได้อย่างทั่วถึง

๒. ประเภทอุดหนุน

๒.๑ เป็นโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรี องค์กรสตรี หรือชุมชนในการพัฒนา ศักยภาพสตรี และเครือข่ายสตรี การเฝ้าระวังและดูแลปัญหาของสตรี การช่วยเหลือเยียวยาสตรีที่ ประสบปัญหาในทุกรูปแบบ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี ตลอดจนการรณรงค์ให้สังคมเข้าใจ ปัญหาสตรีในทุกมิติ

๒.๒ เป็นโครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบทบาทสตรีและ การแก้ไขปัญหาสตรีขององค์กรต่าง ๆ การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต

การสร้างสวัสดิภาพหรือสวัสดิการให้แก่สตรี รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสตรี

โครงการของสมาชิكدังกล่าว ต้องไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนราชการหรือแหล่งทุนอื่น เว้นแต่กรณีได้รับแต่ไม่เพียงพอ

การขอรับการสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด

๑. ประเภทบุคคลธรรมดาให้ตัวแทนสมาชิก ซึ่งรวมตัวกันตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป ยื่นคำขอพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามที่คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดกำหนด

๒. ประเภทองค์กรสตรีให้ผู้มีอำนาจทำการแทนหรือผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากสมาชิก ยื่นคำขอพร้อมด้วยเอกสารหลักฐาน ตามที่คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดกำหนด กรณี สมาชิกที่มีที่อยู่หรือที่ตั้งในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานคร กรณี สมาชิกที่มีที่อยู่หรือที่ตั้งในเขตท้องที่อื่นให้ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดหรือคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลแล้วแต่กรณี

ตราสัญลักษณ์ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ความหมายและแนวคิดในการออกแบบ

แนวความคิด : สร้างสรรค์พลังสตรี ให้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ความหมาย : เนื่องจากเป็นกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี การออกแบบจึงเป็นรูปใบหน้าสตรีที่ตัดทอนให้ดูเรียบง่าย สะท้อนถึงยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้อย่างชัดเจนด้วยลักษณะ สตรีที่เชิดหน้า มองไปข้างหน้าเป็นปฏิกิริยาที่แสดงถึง ความมุ่งมั่น สร้างสรรค์ เปี่ยมด้วยพลังบทบาทสตรี ที่จะเป็พลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยที่แทนด้วยลายเส้นธงชาติไทยที่พุ่งทะยานไปข้างหน้า เพื่อบรรลุถึงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาบทบาทสตรี ลายเส้นสีทองพุ่งทะยานไปข้างหน้าอย่างไม่ว่างนิ่ง หมายถึง เงินทอง หรือแหล่งเงินทุน สื่อถึงกองทุนเพื่อการขับเคลื่อนและพัฒนาสตรีในบริบทต่างๆ เสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงในคุณภาพชีวิตที่ดี

สีแดง แทน พลังการสร้างสรรค์ สีนํ้าเงิน แทน ความน่าเชื่อถือ

สีแดง+สีขาว+สีนํ้าเงิน สื่อธงชาติไทย แทนความเป็นไทย

สัชฌายะ แทน ความอ่อนหวานของสตรีแต่แฝงไว้ด้วยพลังความอดทนที่เป็นคุณสมบัติของสตรี

สีทอง แทน ทรัพย์สินเงินทอง, กองทุน, ความมีคุณค่า และความเจริญรุ่งเรือง

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจากเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน มีสมาชิกทั้งประเทศทั้งสิ้น ๙,๙๔๗,๗๘๘ คน มีการจัดสรรงบประมาณกว่า ๗,๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ ๗๗ จังหวัด โดยใช้เกณฑ์การจัดสรรเงินทุนตามขนาดของจังหวัด ซึ่งมีการจัดสรรงบประมาณ ดังนี้ ๑) จังหวัดขนาดใหญ่ จำนวนเงิน ๑๓๐ ล้านบาท ๒) จังหวัดขนาดกลาง จำนวนเงิน ๑๐๐ ล้านบาท และ ๓) จังหวัดขนาดเล็ก จำนวนเงิน ๗๐ ล้านบาท โดยใช้เป็นเงินกองทุนในการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้ การพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี การเพิ่มบทบาทและสร้างภาวะผู้นำ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพและสวัสดิการให้แก่สตรีในหมู่บ้าน ซึ่งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้มีการอนุมัติจัดสรรงบประมาณตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ด้านเงินทุนหมุนเวียน จำนวน ๘๗,๕๑๙ โครงการ จำนวนเงิน ๗,๑๓๘,๘๔๔,๑๙๙.๗๕ บาท และด้านเงินทุนอุดหนุน จำนวน ๑๗,๙๑๘ โครงการ จำนวนเงิน ๘๘๒,๐๐๓,๔๙๓ บาท โดยมีคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาสตรีแห่งชาติ ซึ่งมีตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และสำนักนายกรัฐมนตรี

๒.๔ หลักสัปปุริสธรรม

หลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมที่จะช่วยในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยให้เรารอบคอบ คิดพิจารณาก่อนการตัดสินใจ อันจะส่งผลต่อการทำงานต่างๆ ขององค์กร เกิดการทำงานที่เป็นระบบและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๒.๔.๑ ความหมายของหลักสัปปุริสธรรม

ผลประโยชน์ขององค์กรที่ได้มานั้น ต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการการบริหารงานว่าจะมีประสิทธิภาพมากเพียงใด หากแต่ผู้บริหารมีความรอบคอบในการทำงานมากขึ้น ก็จะช่วยให้องค์กรเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม ดังนี้

สัปปุริสธรรม ๗ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในธัมมัญญสูตร ความว่า ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรม ๗ ประการ นี้เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ฯลฯ เป็นเนื่อนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก สัปปุริสธรรม ๗ ประการได้แก่อะไรบ้าง กล่าวคือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ คือ (๑) เป็นธัมมัญญ (๒) เป็นอัทธัญญ (๓) เป็นอิตถัญญ (๔) เป็นมัตถัญญ (๕) เป็นกาลัญญ (๖) เป็นปริสสุญญ และ (๗) เป็นปุคคัลปโรปรัญญ^{๒๕} ในพระสูตรนี้พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึง ธัมมัญญบุคคล ซึ่งหมายถึงผู้รู้ธรรม ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการที่ ๑ ในคุณสมบัติ ๗ ประการของภิกษุภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม

^{๒๕} อัง.สตุตตก.(ไทย) ๒๓/๖๘/๑๔๓-๑๔๖.

๗ ประการ ย่อมเป็นผู้ควรของการค้ำับ นับถือ ยกย่อง ของบุคคลทั้งหลาย ถือเป็นผู้มีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติคุณสมบัติ ๗ ประการนั้น คือ

๑) เป็นธัมมัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้ธรรม อันเป็นคำสอนที่สำคัญ คือ สุตตะ (พระสูตรต่างๆ) เคยยะ (พระสูตรที่ประกอบด้วยคาถา) เวยยาकरणะ (พระอภิธรรมทั้งหมด) คาถา (พระธรรมบทเถรคาถา เถรีคาถา) อุทาน (พระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทานด้วยทรงโสมนัส) อิติวุตตกะ (พระสูตรที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า ข้อนี้สมจริง ดังคำที่พระพุทธองค์ตรัส) ชาดก (พระสูตรที่แสดงเรื่อง ในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า) อัปภูตธรรม (พระสูตรที่ประกอบด้วยอิทธิปาฏิหาริย์) เวทลละ (พระสูตรที่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายถามแล้วได้รับความรู้และถามยิ่งขึ้นไป)

๒) เป็นอรรถัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้ความหมายแห่งภาษิต กล่าวคือ เป็นผู้รู้จุดมุ่งหมายและรู้จักผลว่า ผลที่เกิดจากการกระทำมีประโยชน์และตรงตามเป้าหมายที่ตั้งมั่นไว้

๓) เป็นอรรถัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้จักตนว่ามีศรัทธา ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญาและปฏิภาณเท่าใด ตามหลักแห่งอารยวัติ ๕

๔) เป็นมัตตัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้ประมาณในการรับปัจจัย ๔ กล่าวคือ เป็นผู้รู้จักความพอดีตามหลักแห่งมัชฌิมาปฏิปทาและหลักสันโดษ

๕) เป็นกาลัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้จักเวลาอันเหมาะสมที่จะประกอบกิจการงานต่างๆอย่างถูกต้อง

๖) เป็นปริสัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้จักวิธีการเข้าหาประชุมชน กล่าวคือ เป็นผู้รู้จักชุมชนหรือสังคมอย่างถูกต้อง และเข้าใจวิธีการปฏิบัติอย่างถูกต้องในชุมชนหรือสังคมนั้น

๗) เป็นปุคคลปโรปรัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้จักเลือกคบคนให้ถูกต้อง

สัปปุริสธรรม ๗ ธรรมของคนดี ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี^{๒๖}

๑. ธัมมัญญูตา รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมตา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล รู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล อาทิ นักเรียนรู่ว่าจะเรียนอย่างไร ต้องปฏิบัติอย่างไร ฝึกษุรู้ว่หลักธรรมข้อนั้นๆ คืออะไร มีอะไรบ้าง พระมหากษัตริย์ทรงทราบว่าหลักการปกครองตามราชประเพณีเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง รู่ว่าจะต้องกระทำเหตุอันนี้ หรือกระทำตามหลักการข้อนี้ จึงจะให้เกิดผลที่ต้องการอันนั้น เป็นต้น

๒. อรรถัญญูตา รู้จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำหรือความเป็นไปตามหลัก เช่น รูว่ว่หลักธรรมหรือภาษิตข้อนั้นๆ มีความหมายว่าอย่างไร หลักนั้นๆ มีความมุ่งหมายอย่างไร กำหนดไว้หรือพึงปฏิบัติเพื่อประสงค์

^{๒๖} หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา, **สัปปุริสธรรม ๗**, (กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๐.

ประโยชน์อะไร การที่ตนกระทำอยู่มีความมุ่งหมายอย่างไร เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้างดังนี้ เป็นต้น

๓. อัตตัญญูตา รู้จักตน คือ รู้ว่าตัวเรานั้นว่ามีสถานภาพเป็นอะไร ฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น ว่าขณะนี้ เเท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป

๔. มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ คือ ความพอดี เช่น ภิกษุรู้จักประมาณในการรับและบริโภค ปัจจัยสี่ คฤหัสถ์รู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ นักเรียนรู้จักประมาณ กำลังของตนเองในการทำงาน รัฐบาลรู้จักประมาณการเก็บภาษีและการใช้งบประมาณในการบริหารประเทศ เป็นต้น

๕. กาลัญญูตา รู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสม เวลา เป็นต้น

๖. ปริสัณญูตา รู้จักชุมชน คือ รู้จักกลุ่มบุคคล รู้จักหมู่คณะ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิจที่ว่าจะประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา ต้องทำกิจหรือปฏิบัติแบบนี้ จะต้องพูดอย่างไร ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์อย่างไร เป็นต้น

๗. ปุคคลปโรปรัญญูตา รู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า มีอธยาศัย มีความสามารถ มีคุณธรรม เป็นต้น ผู้ใดหยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ ด้วยดี ว่าควรจะคบหรือไม่ จะใช้ จะตำหนิ หรือยกย่อง และแนะนำสั่งสอนอย่างไร เป็นต้น

หลักสัปปริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ มี ๗ อย่าง^{๒๗} คือ

๑. อัมมัญญูตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ เช่น รู้จักว่า สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งความสุข สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งความทุกข์

๒. อัตถัญญูตา ความเป็นผู้รู้จักผล เช่น รู้จักว่า สุขเป็นผลแห่งเหตุอันนี้ ทุกข์เป็นผลแห่งเหตุอันนั้น

๓. อัตตัญญูตา ความเป็นผู้รู้จักตนว่า เราว่าโดยชาติตระกูล ยศ ศักดิ์ สมบัติ บริวาร ความรู้ และคุณธรรม เพียงเท่านี้ๆ แล้วประพฤติตนให้สมกับที่เป็นอยู่อย่างไร

๔. มัตตัญญูตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคแต่พอควร

๕. กาลัญญูตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันสมควร ในอันประกอบกิจนั้น

๖. ปริสัณญูตา ความเป็นผู้รู้จักประชุมชน และกิจที่ที่จะต้องประพฤติต่อประชุมชนนั้นๆ ว่า หมู่นี้ เมื่อเข้าไปหาจะต้องทำกิจอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ เป็นต้น

^{๒๗} คณาจารย์เลี้ยงเชียงจุงเจริญ, นวโกวาท ฉบับสมบูรณ์ สำหรับนักเรียนและธรรมศึกษาชั้นตรี, (กรุงเทพมหานคร : เลี้ยงเชียงจุงเจริญ, ๒๕๔๒), หน้า ๖๓.

๗. บุคคลโปรปรียญฤตา ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคลว่า ผู้นี้เป็นคนดีควรคบ ประพฤติชอบ เห็นชอบ ระวังจากบาปอกุศล ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสัปปริสธรรม คือ หลักธรรมของคนดีที่ควรยึดถือเอาไปปฏิบัติซึ่งมี ๗ ประการ ด้วยกัน คือ ๑) ฉัหมัญญฤตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ๒) อัฏฐัญญฤตา ความเป็นผู้รู้จักผล ๓) อัฏฐัญญฤตา ความเป็นผู้รู้จักตน แล้วประพฤติดนให้สมกับที่เป็นอยู่ ๔) มัตตัญญฤตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคแต่พอควร ๕) กาลัญญฤตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันสมควร ในอันประกอบกิจนั้น ๖) ปริสสัญญฤตา ความเป็นผู้รู้จักประชุมชน และกิจที่จะต้องประพฤติดต่อบุคคล ๗) บุคคลโปรปรียญฤตา ความเป็นผู้รู้จักเลือกคบบุคคล ซึ่งหลักสัปปริสธรรมนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษางานวิจัยของผู้วิจัย เรื่อง การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

จากแนวคิดและทฤษฎี “หลักสัปปริสธรรม” และผลการศึกษาจากนักวิชาการต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดและทฤษฎี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตาราง ๒.๔.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๔.๑ แนวคิดหลักการที่นักวิชาการและนักวิจัยให้ความหมายเกี่ยวกับ “หลักสัปปริสธรรม”

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
องสตตค.(ไทย) ๒๓/๖๘/๑๔๓-๑๔๖	ผู้มีสัปปริสธรรม ๗ ประการ เป็นผู้ควรแก่การเคารพ ยกย่อง
หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (๒๕๔๕ ,หน้า ๓๐)	สัปปริสธรรม ๗ ธรรมของคนดี ธรรมของสัตว์บุรุษ
คณาจารย์เลี้ยงช้างจงเจริญ (๒๕๔๒, หน้า ๖๓)	ธรรมของสัตว์บุรุษ ๗ อย่าง คือ ฉัหมัญญฤตา อัฏฐัญญฤตา มัตตัญญฤตา กาลัญญฤตา ปริสสัญญฤตา และบุคคลโปรปรียญฤตา

๒.๔.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสัปปริสธรรม

สัปปริสธรรม เป็นธรรมของสัตว์บุรุษ ๗ ประการ ทำให้มีสติและเกิดปัญญา ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักสัปปริสธรรม ดังนี้

สัปปริสธรรม ธรรมของสัตว์บุรุษหรือคนดี หรือธรรมของมนุษย์ผู้มีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์ มี ๗ ประการ ศึกษาให้รู้ให้เข้าใจ แล้วปฏิบัติให้ได้จักสามารถรักษาคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ทุกประการได้ สัปปริสธรรม ๗ ประการคือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักประชุมชน และรู้จักบุคคล^{๒๘} คุณสมบัติของผู้นำในความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่ไปด้วยกันนั้น คือคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นผู้นำ บุคคลที่เป็นผู้นำจะต้องมีธรรมะ หรือคุณสมบัติในตัวของผู้มี ๗ ประการ ได้แก่

^{๒๘} สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน), **ธรรมศึกษา**, [ออนไลน์], <http://mahamakuta.inet.co.th/study/study๖๔/mk๖๔๑๒.html>, [วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘].

รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล^{๒๙} ซึ่งเป็นคุณสมบัติของ คนดีเป็นธรรมที่ใช้ในการครองตน ครองคน และครองงาน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมา ประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษามี ๗ ประการ ได้แก่ รู้จักเหตุรู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล^{๓๐} สอดคล้องกับธรรมที่ทำให้เป็นสัตว์บุรุษ คือ เป็นคุณธรรมหรือคุณสมบัติของคนดี เป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติเป็นคนดี เป็นผู้ควรแก่การยกย่องนับถือ เป็นคนที่สามารถให้การแนะนำในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องความปรารถนาดี^{๓๑}

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสัปปุริสธรรม คือ ธรรมของสัตว์บุรุษ เป็นธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่ง ต่อการเป็นผู้บริหารหรือผู้นำโดยเฉพาะผู้ที่เป็หัวหน้าคนหรือผู้บริหารที่จะต้องเป็นผู้รู้จักบทบาท เหตุผล รู้จักตัวเองและผู้อื่น รู้จักกาลเทศะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรู้จักนัยความต้องการ ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อจะได้เลือกใช้คนให้ถูกต้องและเหมาะสม

จากแนวคิดและทฤษฎี “หลักสัปปุริสธรรม” และผลการศึกษาจากนักวิชาการต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดและทฤษฎี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการส่งเสริมบทบาท สตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมี แนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ตามตาราง ๒.๔.๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๔.๒ แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับ “หลักสัปปุริสธรรม”

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) , [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.mahamakuta.inet.co.th , ๒๕๕๘	สัปปุริสธรรม คือ ธรรมของมนุษย์ผู้มีความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (๒๕๔๐, หน้า ๑๐)	สัปปุริสธรรม คือ คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นผู้นำ
วันทนา เมืองจันทร์ (๒๕๔๔, หน้า ๒๑)	สัปปุริสธรรม เป็นธรรมที่ใช้ในการครองตน ครองคน และครองงาน
พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (๒๕๔๘, หน้า ๑๗๐)	สัปปุริสธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณสมบัติของคนดี

^{๒๙} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต.), ภาวะผู้นำความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๐.

^{๓๐} วันทนา เมืองจันทร์, การปฏิรูปการศึกษา : “คุณธรรมของผู้บริหารกับบทบาทในการประกัน คุณภาพการศึกษา”, วิทยากรย : ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๐๐, ๒๕๔๔, หน้า ๒๑.

^{๓๑} พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), ภาษาธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสียงเขียน, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗๐.

๒.๕ ข้อมูลพื้นฐานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานและการช่วยเหลือให้คำแนะนำจากสำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูนและสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่าซาง โดยมีพัฒนาการให้คำปรึกษาถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานขับเคลื่อนให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ทั้งการคัดเลือกผู้แทนจากหมู่บ้าน และการประชาสัมพันธ์เปิดรับสมัครสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในพื้นที่ การให้ความรู้ถึงเป้าหมายหลักของกองทุนฯ ในการสร้างสรรค์พลังสตรีให้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีทุกคนได้รับการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเฝ้าระวังดูแลปัญหาของสตรี การรณรงค์สิทธิเท่าเทียมกันของหญิงชาย การสร้างคุณภาพชีวิต การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของสตรี รวมไปถึงการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ซึ่งต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. ๒๕๕๕ และการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มสมาชิกเข้าถึงแหล่งเงินทุนโดยไม่ต้องกู้ยืมเงินนอกระบบ สามารถนำงบประมาณจากโครงการที่ได้ไปต่อยอดพัฒนาจากอาชีพเดิม หรือประกอบอาชีพใหม่ ซึ่งสมาชิกทุกคนมีสิทธิสามารถยื่นโครงการขอรับการสนับสนุนได้อย่างเท่าเทียมกัน

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง มีคณะกรรมการทั้งสิ้น ๑๐ คน ซึ่งมาจากผู้แทนหมู่บ้าน ๕ คน (คัดเลือกกันเอง) และผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ คน (ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน) ได้แก่

๑. นางสาวพันธ์ทอง ด้านประดิษฐ์กิจ
๒. นางศุภลักษณ์ อนันตกุล
๓. นางสมบูรณ์ ตาน้อย
๔. นางสุนันท์ พรมาแบน
๕. นางกนกวรรณ ทาธง
๖. นางประนอม พรมาแบน
๗. นางสุปรีย์ ไชยมงคล
๘. นางจินตนา ไชยเดือน
๙. นางจันทร์ดี ต๊ะบุญธง
๑๐. นายยงยุทธ แสนระแหง

และมีสมาชิกจำนวน ๑,๒๙๓ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘) ซึ่งจำแนกเป็นรายหมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ ๒.๕ แสดงจำนวนสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนสมาชิก (คน)
๑	สบทา	๖๔๑
๒	ท่าตันจั่ว	๑๗๕
๓	หนองสะลือก	๑๕๔
๔	หนองผำ	๑๖๐
๕	ปากบ่อง	๑๖๓
รวม		๑,๒๙๓

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ได้มีการจัดประชุมกองทุนฯ ทุกวันที่ ๕ ของเดือน โดยมีการแจ้งสมาชิกให้มารับทราบรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนฯ ประจำเดือน ร่วมอภิปราย รวมไปถึงช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของคณะกรรมการและกลุ่มสมาชิก มีการพิจารณาอนุมัติโครงการของกลุ่มสมาชิกที่มีความประสงค์ต้องการจะพัฒนาศักยภาพและต่อยอดโครงการที่เดิมที่ได้ทำอยู่แล้ว เพื่อส่งให้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูนพิจารณาอนุมัติงบประมาณต่อไป ซึ่งจะเปิดประชุมได้จะต้องมีคณะกรรมการกองทุนฯ ตำบล ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งขึ้นไป ส่วนใหญ่สมาชิกมักประสบปัญหาได้รับการอนุมัติจำนวนเงินไม่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการ กฎเกณฑ์หรือระเบียบของกองทุนฯ ไม่ชัดเจน สมาชิกบางกลุ่มดำเนินงานโครงการไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ยื่นเสนอพิจารณาอนุมัติ บางกลุ่มประสบปัญหาทางเศรษฐกิจท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถชำระเงินคืนตามกำหนดเวลาได้ อีกทั้งปัจจัยเกื้อหนุนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการตำบลและคณะกรรมการไม่เพียงพอ ทำให้การติดตามการดำเนินโครงการของกลุ่มสมาชิกไม่ทั่วถึง

สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องได้รับการอนุมัติงบประมาณจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๕ – เดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ดังนี้

๑. โครงการเงินทุนหมุนเวียน จำนวน ๒๓ โครงการ จำนวนเงิน ๒,๒๗๐,๐๐๐ บาท

๒. โครงการเงินทุนอุดหนุน จำนวน ๙ โครงการ จำนวนเงิน ๒๗๘,๔๐๐ บาท

รวมได้รับการอนุมัติทั้งสิ้น จำนวน ๓๒ โครงการ จำนวนเงิน ๒,๕๔๘,๔๐๐ บาท

โครงการเงินทุนหมุนเวียนที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณ จำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๕.๒ แสดงโครงการเงินทุนหมุนเวียนรายด้านที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณของสมาชิก กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ที่	ด้าน	จำนวนโครงการ	จำนวนเงิน (บาท)
๑	เกษตรกรรม	๑๐	๘๙๐,๐๐๐
๒	อุตสาหกรรม	๕	๙๐๐,๐๐๐
๓	พาณิชยกรรม	๒	๑๘๐,๐๐๐
๔	คหกรรม	๓	๑๕๐,๐๐๐
๕	หัตถกรรม	๓	๑๕๐,๐๐๐
รวม		๒๓	๒,๒๗๐,๐๐๐

จากข้อมูลพื้นฐานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการ ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยศึกษาจากตัวแปรตามจำนวน ๓ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงาน
๒. ด้านการมีส่วนในการร่างระเบียบ
๓. ด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการสนับสนุนการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนา บทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีรายละเอียดในการศึกษา ดังนี้

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาท

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ทำการวิจัยไว้ ดังนี้

กษมา ญัฐประเสริฐ ศึกษาตามความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัด นครปฐมต่อบทบาทผู้นำกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การศึกษา นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครปฐม ต่อบทบาทผู้นำกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และศึกษาปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของกลุ่มสมาชิกหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘๘ คน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยปัจจัยด้านระยะเวลาการเป็นสมาชิก

ขนาดกลุ่ม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิก^{๓๒}

มัชฌิมา ชนะหทัย ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทผู้นำการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำการเมืองท้องถิ่น ๒) ความคาดหวังของประชาชนเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน การเก็บข้อมูลกระทำโดยส่งผลตอบแบบสอบถามปลายปิดให้กับกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งหมด ๓๘๙ คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว คือ ค่าร้อยละ กับค่าเฉลี่ย ส่วนตัวแปรคู่ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนการศึกษาพบว่า ๑) ประชาชนมีความคาดหวังเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พุดจริง ทำจริง มีผลงานเป็นที่ยอมรับ ๒) คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ๖ ประการ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ และเขตที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง^{๓๓}

ชลกานดาร์ นาคทิม ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำในการจัดการความรู้ของเกษตรกรทำนาเกษตรอินทรีย์ : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรธรรมชาติตำบลหมอ อำเภอลำปาง จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบทบาทของผู้นำในการจัดการความรู้ของเกษตรกรทำนาเกษตรอินทรีย์ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และเงื่อนไขในการจัดการความรู้ของผู้นำ จากการศึกษาพบว่า บทบาทผู้นำในการจัดการความรู้ของเกษตรกรทำงานเกษตรอินทรีย์ มีดังนี้ การชักชวน แนะนำ การเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติกรอบรมให้ความรู้ ให้แนวคิด กำหนดกฎระเบียบ การสาธิต การให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลา การให้กำลังใจแก่เกษตรกร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสมาชิกกับผู้นำสมาชิกกับเครือข่ายภายนอก ผู้นำจะต้องเชื่อมประสานเอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมเรียนรู้อื่นๆ ให้เกษตรกร^{๓๔}

พระมหาจิตรกร นาถปัญโญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของปู่อจารย์ในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา : ศึกษากรณีอำเภอลำปาง จังหวัดลำพูน พบว่า บทบาทของปู่อจารย์ในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถแบ่งออกเป็นกฎเกณฑ์ต่างๆ คือ ๑) บทบาทด้านถวายความอุปถัมภ์แด่พระสงฆ์ ๒) บทบาทด้านการชักชวนคนเข้าวัดฟังธรรม

^{๓๒} กษมา ญัฐประเสริฐ, “ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครปฐมต่อบทบาทผู้นำกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๔๘.

^{๓๓} มัชฌิมา ชนะหทัย, “ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทผู้นำการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๘.

^{๓๔} ชลกานดาร์ นาคทิม, “บทบาทของผู้นำในการจัดการความรู้ของเกษตรกรทำนาอินทรีย์ : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรธรรมชาติตำบลหมอ อำเภอลำปาง จังหวัดสุรินทร์”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๕๑.

๓) บทบาทด้านการสนับสนุนพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๔) บทบาทด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ๕) บทบาทด้านพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา และ ๖) บทบาททั่วไป^{๓๕}

นวรรตน์ สุวรรณผ่อง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ไทยกับงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช ศึกษาเฉพาะกรณีที่มีสำนักสงฆ์-วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทในการให้คำปรึกษาด้านจิตใจนั้น พระสงฆ์กลุ่มตัวอย่างเคยเป็นที่ปรึกษาปัญหาชีวิตต่างๆ แก่ประชาชนสูงถึงร้อยละ ๑๔ บทบาทในการรดน้ำมนต์แก้วัดมุงคลมีน้อย ร้อยละ ๓.๕ ในด้านการสอนการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อความสุขสงบด้านจิตใจนั้นยังมีผู้ปฏิบัติน้อย คือ ร้อยละ ๓.๔ เคยเป็นผู้ให้ที่อยู่อาศัยแก่คนไร้ที่พึ่งร้อยละ ๒.๐๔ รับผิดชอบต่อเด็กนักเรียนร้อยละ ๓.๕๔ ที่พระสงฆ์มีบทบาทมากที่สุด คือ บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรม และพัฒนาทางด้านจิตใจ คือ เคยมีพระสงฆ์ที่เคยอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจร้อยละ ๒.๕ และช่วยสอนหนังสืออบรมเยาวชนในวัยเรียน และตามโอกาสอันควร เพื่อเป็นการส่งเสริมจริยธรรมถึงร้อยละ ๐.๕๓ ส่วนในการปฏิบัติงานด้านพระสงฆ์ พบปัญหาอุปสรรคมากถึงร้อยละ ๗.๗๒ วิธีการแก้ปัญหา คือ ประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าเดิม เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และให้การสนับสนุนเพิ่มขึ้น^{๓๖}

พระครูโสภณปุณฺณโยภาส ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พระสงฆ์ได้แสดงบทบาททุกบทบาทในระดับมาก ทั้งบทบาทในการเผยแผ่ศาสนา โดยเทศนาธรรมแก่ประชาชน เพื่อเป็นเครื่องมือเตือนสติและสามารถใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตได้ บทบาทด้านการศึกษา พบว่า พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทความเป็นครู การให้ความรู้ต่างๆ บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ การให้ที่พักอาศัยสำหรับนักเรียนที่อยู่ไกลสถานศึกษา ให้ทุนการศึกษา อาหาร และเครื่องนุ่งห่มแก่นักเรียนที่ขาดแคลน บทบาทนักพัฒนาส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทการพัฒนาชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ ในการส่งเสริมอาชีพแก่ชาวบ้าน และด้านสังคม มีการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมนั้น รวมทั้งบทบาทด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้รู้จักกตัญญูต่อธรรมชาติ และบทบาทด้านการธำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นตามจารีตประเพณีโบราณ ประกอบกับพระสงฆ์ได้พยายามผลักดันให้สมาชิกในชุมชนทุกเพศทุกวัยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้มากที่สุด และพยายามให้วัดเป็นศูนย์กลางการจัด

^{๓๕} พระมหาจิตรกร นาถปุณฺณ, “บทบาทของปู่อจารย์ในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา : ศึกษากรณีอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๓๖} นวรรตน์ สุวรรณผ่อง, “บทบาทของพระสงฆ์ไทยกับงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช ศึกษาเฉพาะกรณีที่มีสำนักสงฆ์-วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๖๓.

กิจกรรมนั้น ส่งผลให้พระสงฆ์เป็นที่เคารพนับถือและได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน^{๓๗}

กฤตศิลป์ อินทชัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้สูงอายุตำบลฟ้าฮ่ามต่อการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ๑) ผู้สูงอายุได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยเฉพาะการใช้สิทธิชักชวนผู้อื่นในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒) ปัญหาอุปสรรคการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของผู้สูงอายุที่สำคัญ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในการร่วมพัฒนาท้องถิ่น โดยจะดำเนินการและจัดกิจกรรมเอง อีกทั้งไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในเรื่องต่างๆ ให้ได้รับทราบ ประกอบกับผู้สูงอายุบางส่วนไม่ค่อยได้มีเวลาเข้าร่วมประชุมในการพัฒนาท้องถิ่น ๓) ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาทของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ ปัจจัยเรื่องการไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ การไม่มีประสบการณ์ร่วมกับท้องถิ่น ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน และโอกาสที่จะร่วมทำกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นมีน้อย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิด และมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ดังนั้น ควรจะมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้แสดงบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน นอกจากนั้นยังต้องส่งเสริมให้เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนพัฒนาหรือบริหารท้องถิ่นด้วย^{๓๘}

เฉลิมชัย จันทรเสนา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ๑) ผู้สูงอายุโดยรวมและจำแนกตามเพศในเขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี โดยรวมเป็นรายด้าน ๓ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก และ ๒) ปัญหาและอุปสรรคที่มีบทบาทผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญในด้านการพัฒนาชุมชน คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมลดลง และประชากรมีคุณภาพลดลง ด้านการศึกษา คือ ขาดเงินทุนการสนับสนุนเด็กยากจนด้านศาสนา คือ สภาพสังคมปัจจุบันทำให้จิตใจคับแคบ เห็นแก่ตัว ทำให้ผู้สูงอายุเสื่อมศรัทธา ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาลดลง ด้านวัฒนธรรมประเพณีคือ วัฒนธรรมต่างชาติ และค่านิยมในปัจจุบันมีส่วนทำให้ประเพณีผิดเพี้ยนไปจากโบราณ ผู้สูงอายุจึงไม่เข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี ทำให้ประเพณีขาดการสืบทอดจากผู้สูงอายุ^{๓๙}

^{๓๗} พระครูโสภณปัญโญภาส, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่), ๒๕๔๙.

^{๓๘} กฤตศิลป์ อินทชัย, “บทบาทผู้สูงอายุตำบลฟ้าฮ่ามต่อการพัฒนาท้องถิ่น”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๑.

^{๓๙} เฉลิมชัย จันทรเสนา, “บทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๔.

ดังนั้นสรุปได้ว่า บทบาทเป็นส่วนสำคัญในการแสดงออกของพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลที่เกิดจากความคาดหวังของประชาชน ซึ่งมีส่วนช่วยในการเชื่อมความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการนำกรอบแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นมาประกอบการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทสตรีในท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสตรีในท้องถิ่น ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการวิจัยไว้ ดังนี้

วิทยุธ์ จารัสพันธ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทและปัญหาในการพัฒนาของผู้นำสตรีชนบทอีสาน พบว่า กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่ง สตรีประสบความสำเร็จจนได้รับเลือกให้เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยเกื้อหนุนหลายอย่าง ได้แก่ ๑. การตัดสินใจลงสมัคร ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความสนใจส่วนตัวและต้องพิสูจน์ความสามารถของตนโดยมีบุคคลรอบข้างให้การสนับสนุน ๒. กลยุทธ์ในการหาเสียงที่ดี ๓. ปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้สมัครซึ่งมีความพร้อมในด้านฐานะการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานพัฒนา ประกอบกับมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำและมีบาร์มีอีกด้วย นอกจากนี้ยังมี ๔. ปัจจัยเกี่ยวกับเงื่อนไขของชุมชน และได้รับแรงสนับสนุนจากชาวบ้าน รวมทั้งโอกาส และจังหวะที่เหมาะสม โดยแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาชนบทของกำนันผู้ใหญ่บ้านสตรีการพัฒนาชาวบ้านให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งกายและใจมีความต่อเนื่องยาวนาน เน้นการพึ่งตนเองของชาวบ้านเป็นหลัก และการพัฒนาต้องมาจากความต้องการของชุมชนเป็นหลักบทบาทและกลยุทธ์ในการพัฒนาชนบทของผู้นำสตรี พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านสตรีส่วนใหญ่สามารถดำเนินการในตำแหน่งกำนันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังใช้กลยุทธ์ที่แสดงให้เห็นว่า สตรีผู้นำเหล่านี้สามารถทำงานจนประสบผลสำเร็จได้ดีในทุกสถานการณ์วิธีการทำงานกับชุมชนส่วนใหญ่จะใช้หลักการวางแผนโดยจัดลำดับความสำคัญและจำเป็นของการพัฒนา มีการประชุมหรือปรึกษาหารือกันจากทรัพยากรบุคคลทั้งในและนอกชุมชนและประสานงานกับหน่วยราชการเอกชน รวมทั้งการใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการสร้างศรัทธาและแรงจูงใจให้ชาวบ้านมาร่วมมือ สำหรับรูปแบบการพัฒนามีทั้งโครงการพัฒนาด้านจิตใจ พัฒนาสังคม การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนา ได้แก่ แหล่งน้ำ ถนน เป็นต้น^{๔๐}

ถนอม ตะนา ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทสตรีอีสานในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาบทบาทกำนันสตรีดีเด่นตำบลดอนใหญ่ อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า บทบาทตามหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน แบ่งเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. ปฏิบัติเพื่อประชาชน เป็นการพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพ ตามเป้าหมายความจำเป็นพื้นฐานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ พบว่า ปัญหาคือ ชาวบ้านไม่เข้าใจ ไม่กระตือรือร้น และความเคยชินมานาน แก้ปัญหาด้วยการสร้างอุดมการณ์ปลูกจิตสำนึกให้ชาวบ้านเห็นประโยชน์สุขในวิถีชีวิตจริง

^{๔๐} วิทยุธ์ จารัสพันธ์, “บทบาทและปัญหาในการพัฒนาของผู้นำสตรีชนบทอีสาน”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๓๕.

จนปี พ.ศ. ๒๕๓๑ หมู่บ้านดอนใหญ่ บรรลุเกณฑ์ จปฐ. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนชาวบ้านนำปัญหาและเสนอโครงการพัฒนาต่อหน่วยงานรัฐ

๒. บทบาทในการปฏิบัติงานเพื่อความสงบสุขของชุมชน ผู้ใหญ่บ้านได้สร้างความสามัคคีระหว่างชาวบ้าน โดยฝึกความรับผิดชอบร่วมกัน รักษาสาธารณสมบัติทรัพย์สินส่วนรวม จัดเวรยามฝึกอบรบให้ความรู้เรื่องกฎหมายใกล้ตัว อบรมเยาวชน และอาสาสมัครให้รู้หน้าที่ต่อหมู่บ้าน ขอกำลังใจเจ้าหน้าที่ตำรวจมาแนะนำดูแลประจำเดือนละครั้ง

๓. บทบาทสนองนโยบายรัฐผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ประสานงานร่วมมือกับหน่วยราชการที่เข้ามาทำงานในหมู่บ้าน และอำนวยความสะดวกไม่บกพร่อง^{๔๑}

ภิญโญ ต้นพิทยคุปต์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดสงขลา พบว่า อบต.สตรีส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนมาก่อนแล้วอย่างต่อเนื่อง อาทิ เป็นสมาชิกหรือประธานกลุ่มอาสาสมัครสุภาพบุรุษบ้าน สมาชิกอาสาสมัครรักษาดินแดนหรือกลุ่มแม่บ้านสตรี สาเหตุในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ๒ ประการ คือ ต้องการให้ชุมชนของตนพัฒนาและสมาชิกในครอบครัวสนับสนุน ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้สตรีได้ รับเลือกตั้งมี ๒ ปัจจัย คือ ความมีญาติพี่น้องมาก และการมีบทบาทในกิจกรรมชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายสำคัญในการพัฒนาชุมชนของ อบต. สตรีนอกเหนือจากเรื่องโครงสร้างพื้นฐานแล้วจะขยายรวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเด็กเยาวชน และสตรีในด้านผลงานชาวบ้านมีความเห็นว่า ยังมีอยู่น้อยส่วนใหญ่เป็นลักษณะช่วยเหลือกิจกรรมชุมชน ซึ่งเป็นบทบาทที่ได้ตั้งแต่ก่อนเป็น อบต. แต่ชาวบ้านยอมรับว่า สตรีมีคุณสมบัติที่ดี คือ ละเอียดยรอบคอบ รับผิดชอบ และมีมนุษยสัมพันธ์ดีแต่มีข้อด้อยคือ ไม่กล้าตัดสินใจไม่คล่องตัวในการทำงาน ปัญหาสำคัญของอบต. สตรีส่วนใหญ่ คือ ความรู้สึกว่ามีความรู้และทักษะที่จำเป็นไม่เพียงพอใน อบต. มีความขัดแย้งและการยอมรับบทบาทของสตรียังมีน้อยในบางอบต. อบต. สตรีมีปัญหาสำคัญ คือ ความขัดแย้ง ความไม่โปร่งใสเรื่องงบประมาณและอิทธิพลอบต. สตรีโดยภาพรวมจะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตย คือ ใฝ่สันติและต้องการให้ประชาชนส่วนร่วมวิธีการแก้ปัญหา อบต. สตรีส่วนใหญ่ใช้ คือ พยายามเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองใจเย็น และอดทน^{๔๒}

รุ่งทิwa แสงหิรัญ ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองในเขตกรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่า ผู้นำสตรีส่วนใหญ่สมรสและมีบุตรแล้ว มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี มีรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) คือ ประกอบด้วย บิดามารดา และบุตรอยู่ร่วมกัน ปัจจัยด้านสถานภาพสมรส และรูปแบบครอบครัว ที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว มีผลต่อบทบาททางการเมืองของผู้นำในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด ปัจจัยด้านอายุการศึกษา อาชีพ และรายได้มีผลต่อบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีรองลงมาและจากการ

^{๔๑} ถนอม ตะนา, ศึกษาบทบาทกำนันสตรีดีเด่นตำบลดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา, รายงานการวิจัย, (มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน), ๒๕๓๖.

^{๔๒} ภิญโญ ต้นพิทยคุปต์, บทบาทของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดสงขลา, รายงานการวิจัย, (สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๔๒.

สัมภาษณ์ พบว่า บทบาทของสตรีทางด้านสังคม เป็นบทบาทที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดและสตรีที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูงจะมีบทบาทในทางการเมืองมากกว่าสตรีที่มีความรู้และความสามารถต่ำกว่า และยังพบว่า มีสตรีเพียงจำนวนน้อยที่ยังยึดติดกับธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิมอยู่จึงไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมือง เพราะเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรก และเป็นเรื่องของบุรุษ^{๔๓}

อักษร วงศ์ใหญ่ ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาททางการเมืองของกลุ่มแม่บ้านกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านกิ่งอำเภอเวียงหนองล่องส่วนใหญ่มีบทบาททางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในระดับปานกลางโดยมีแนวโน้มที่จะมากขึ้น ทั้งนี้ บทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่น จะมากกว่าบทบาทในระดับชาติเล็กน้อย มีประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็น อาทิ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านจะมีทัศนคติที่ถูกต้องตามหลักการประชาธิปไตยในเรื่องของการใช้พลังกลุ่มให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ตลอดจนมีลักษณะการตัดสินใจทางการเมืองที่มีคุณภาพสอดคล้องกับแนวทางประชาธิปไตยมากขึ้น อย่างไรก็ตามอิทธิพลของกรอบโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรมในชนบทไทยและค่านิยมเกี่ยวกับบทบาทของเพศหญิงในสังคมไทยยังคงมีอิทธิพลอยู่บ้าง การแสดงบทบาททางการเมืองจึงอยู่ในระดับปานกลางดังกล่าว แต่มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะกระแสแรงจูงใจเรื่องการปฏิรูปการเมืองการกระจายอำนาจในสังคมไทยที่เป็นปัจจัยกระตุ้นความตื่นตัวทางการเมือง^{๔๔}

ดำรง องคะเส ศึกษาเรื่อง การรวมกลุ่มของสตรีกับการพัฒนาชุมชนชนบท พบว่าการรวมกลุ่มของสตรีในชุมชนชนบทเกิดขึ้นมายาวนานจากรากฐานความสัมพันธ์แบบเครือญาติก่อให้เกิดความร่วมมือในการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันมี ๒ รูปแบบ คือ

๑. แบบไม่เป็นทางการ สตรีเข้าร่วมกลุ่มด้วยความสมัครใจ ช่วงเวลารวมกลุ่มอาจจะยาวนานหรือสลายไปขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางเหตุการณ์มากระตุ้น เกิดจากการเรียนรู้แบบธรรมชาติภายในชุมชน

๒. แบบเป็นทางการ การรวมกลุ่มของสตรีเกิดจากนโยบายของรัฐในการสร้างกลุ่มที่เป็นรากฐานการมีอยู่ในชุมชน โดยสนับสนุนในด้านต่างๆ ทั้งให้การศึกษาแนวทางในการจัดตั้งกลุ่มและงบประมาณในการทำกิจกรรม ซึ่งจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอาชีพ ครอบครัวและชุมชน การรวมกลุ่มของสตรีได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน เช่น ความสามารถในการแบ่งเบาภาระของครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง การได้รับการยอมรับในบทบาทและสถานภาพในครอบครัวและชุมชนเพิ่มขึ้น^{๔๕}

^{๔๓} รุ่งทิวา แสงหิรัญ, “บทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, ๒๕๔๑.

^{๔๔} อักษร วงศ์ใหญ่, “บทบาททางการเมืองของกลุ่มแม่บ้านกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓.

^{๔๕} ดำรง องคะเส, “การรวมกลุ่มของสตรีกับการพัฒนาชุมชนชนบท”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๐.

ขวัญฤทัย จ่างจรัส ศึกษาเรื่อง มุมมองบทบาทผู้หญิงไทยบนเส้นทางการเมืองผ่านสายตาผู้นำองค์กรพัฒนาสตรี ซึ่งศึกษาบทบาททางการเมืองการปกครองของนักการเมืองสตรีในปัจจุบัน โดยจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำองค์กรพัฒนาสตรีจำนวน ๑๗ คน ผลการศึกษาพบว่า ในสายตาของผู้นำองค์กรพัฒนาสตรีส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาททางการเมืองการปกครองของนักการเมืองสตรีโดยยึดแนวสตรีนิยมแบบเสรี ซึ่งผลการวิจัยอาจแบ่งเป็นประเด็นการศึกษาออกเป็น ๖ ประเด็น ดังนี้

๑. มุมมองต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองการปกครองของสตรีถือเป็นประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากถ้าผู้หญิงเข้าสู่บทบาททางการเมืองการปกครองมากก็จะสามารถแสดงถึงความเสมอภาคระหว่างชายหญิงในสังคมได้

๒. มุมมองต่อบทบาททางการเมืองการปกครองของนักการเมืองสตรีถือได้ว่าเป็นพลังสำคัญต่อการผลักดันนโยบายที่เกี่ยวกับสตรี แต่เนื่องจากนักการเมืองสตรีถูกจำกัดบทบาทโดยนโยบายพรรคทางการเมือง และจำนวนของนักการเมืองสตรีที่มีจำนวนน้อย ถึงทำให้การผลักดันนโยบายหรือกฎหมายเพื่อสตรียังช้าอยู่

๓. มุมมองต่อปัจจัยที่ส่งเสริมและสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองการปกครองของสตรี ได้แก่ พรรคการเมือง ทศนคติดั้งเดิมของสังคมไทย รวมไปถึงตัวของสตรีเอง

๔. มุมมองต่อการให้ความร่วมมือจากนักการเมืองสตรี ซึ่งมีการร่วมมือประสานงานกันอยู่อย่างเพียงพอในการผลักดันนโยบายหรือกฎหมายเกี่ยวกับสตรี

๕. มุมมองต่อการนำเสนอนโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวกับสตรี นโยบายที่นักการเมืองสตรีได้ผลักดันแต่ไม่สำเร็จ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างชายหญิงในสังคมไทย และการกดขี่ทางเพศซึ่งถือเป็นประเด็นที่ควรมีการผลักดันต่อไป

๖. มุมมองต่อความเสมอภาคระหว่างชายหญิงในสังคมไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศตะวันตก สำหรับการนำไปปฏิบัติแล้วถือว่ายังด้อยอยู่มาก^{๔๖}

พยุ่ง รสใจ ศึกษาเรื่อง “บทบาทผู้นำสตรีในทางการเมืองการปกครอง : ศึกษากรณีตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัจจัยที่ทำให้ผู้นำสตรีเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น เกิดจากปัจจัยภายนอกและภายใน ซึ่งปัจจัยภายนอกคือ ความเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์ทางบ้านเมือง และปัจจัยภายในคือ การตัดสินใจด้วยตนเอง การสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน ๒) บทบาททางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นของผู้นำสตรีที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การร่วมรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ๓) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบทบาททางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้น เกิดจากปัจจัยภายในที่สำคัญ คือ สมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน และเกิดจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญ คือ สถานการณ์บ้านเมืองและการยึดติดเรื่องค่านิยมด้านเพศในอดีต โดยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนิน

^{๔๖} ขวัญฤทัย จ่างจรัส, “มุมมองบทบาทผู้หญิงไทยบนเส้นทางการเมืองผ่านสายตาผู้นำองค์กรพัฒนาสตรี, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต”, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๑.

บทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่น คือ ใช้หลักความรู้ ความสามารถประสบการณ์และแก้ไขปัญหาตามกระบวนการภายใต้หลักของเหตุผล ส่วนข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาททางการเมืองของผู้наสตรี คือ ให้เป็นสิ่งที่เฝ้าหาความรู้ใ้ตนเองอยู่เสมอ และมีใจมุ่งมั่นต่อบทบาทที่กำลังทำ^{๔๗}

ฉาลัสมา จุลเพชร ศึกษาเรื่อง “บทบาทผู้นำสตรีในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษานายกองคการบริหารส่วนตำบล” เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีนายกองคการบริหารส่วนตำบลเป็นผู้หญิง จำนวน ๓ คน และบุคคลที่ร่วมปฏิบัติงานกับนายกองคการบริหารส่วนตำบล จำนวน ๓๖ คน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์แบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า การที่สตรีก้าวมาสู่ผู้นำท้องถิ่นได้ต้องมีบทบาทการต่อสู้ที่เริ่มตั้งแต่ภายในครอบครัว จนถึงสังคมภายนอก และมีปัจจัยที่ผลักดันให้ผู้นำสตรีสามารถก้าวมาสู่การเมืองท้องถิ่นได้สำเร็จ ประกอบด้วยความสัมพันธ์กับกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มนักการเมือง ค่านิยมในฐานะเป็นผู้นำสตรี พลังกลุ่มเครือข่ายสตรี และอำนาจการครอบครองปัจจัยการผลิต ซึ่งต่างมีความสำคัญและสัมพันธ์ต่อกันอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารจัดการท้องถิ่นของผู้นำสตรี ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาในชุมชนมากขึ้น ด้านเศรษฐกิจประชาชนสามารถเลือกอาชีพเสริมที่ถนัดและต้องการโดยไม่มีการบังคับ และด้านสังคม การดูแลคุณภาพชีวิตสวัสดิการสมาชิกในชุมชนมากกว่าการเน้นปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ปัจจัยด้านเพศ สภาพทั้งความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างด้านเพศ สภาพเศรษฐกิจ และครอบครัวได้มีส่วนการส่งเสริมการปฏิบัติงานของนายกองคการบริหารส่วนตำบลมากกว่าเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ภาพรวมในการดำเนินงานของนายกองคการบริหารส่วนตำบลผู้หญิงส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่พอใจและยอมรับผลการปฏิบัติงานอย่างมาก^{๔๘}

ดังนั้น สรุปได้ว่า บทบาทของสตรีในท้องถิ่นยังได้รับการสนใจจากกลุ่มบุคคลซึ่งต้องการผลักดันให้สตรีเข้ามามีบทบาทในการทำงานท้องถิ่นมากขึ้น ขอเพียงแค่พื้นที่และโอกาสในการสนับสนุนเพื่อแสดงออกถึงศักยภาพของบทบาทสตรีที่มีอยู่ในตนเองร่วมสร้างสรรค์และพัฒนาให้สังคมได้เห็นถึงพลังสตรีที่สามารถทำได้ทัดเทียมกับบุรุษเพศ ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ได้นำเอากรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นมาเป็นกรอบในการศึกษา เนื่องจากปัจจุบันสตรีมีบทบาททั้งในระดับสังคม ระดับท้องถิ่น และระดับชาติมากขึ้น ผู้วิจัยจึงอยากเน้นให้เห็นความสำคัญและให้มีการยอมรับบทบาทสตรีที่ทัดเทียมกับบทบาทของบุรุษในสังคมต่อไป

^{๔๗} พยุง รสใจ, “บทบาทผู้นำสตรีในทางการเมืองการปกครอง : ศึกษากรณีตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี”, *การค้นคว้าอิสระ*, (สำนักงานพัฒนาชุมชน : จังหวัดสุพรรณบุรี), ๒๕๕๔.

^{๔๘} ฉาลัสมา จุลเพชร, “บทบาทผู้นำสตรีในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษานายกองคการบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา”, *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต* (เศรษฐศาสตร์ : เศรษฐศาสตร์ทางการเมือง), (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๔๘.

๒.๖.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับกองทุน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกองทุน ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการวิจัย ดังนี้

นฤมล หอมสวัสดิ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยมุ่งสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์มีความพร้อมค่อนข้างมาก โดยด้านการยอมรับของสมาชิก และการอำนวยความสะดวกอยู่ในเกณฑ์มีความพร้อมปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วม และการสนองความต้องการของสมาชิกอยู่ในเกณฑ์มีความพร้อมปานกลาง การติดตามและตรวจสอบความเคลื่อนไหวของวงเงินในกองทุนอยู่ในเกณฑ์มีความพร้อมปานกลาง และความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์มีความพร้อมปานกลาง จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ๗ ปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การเตรียมความพร้อมของสมาชิก การเตรียมความพร้อมของชุมชน และการตรวจสอบการติดตามผล มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และปัญหาที่สำคัญคือ เงินกองทุนที่กู้ยืมมาไม่เพียงพอกับการลงทุน คณะกรรมการกองทุนมีความกังวลในเรื่องกองทุนมากเกินไป กรรมการบางคนไม่มีเวลาให้กับกองทุน คณะกรรมการบางคนไม่มีความเข้าใจในเรื่องกองทุนดีพอ และไม่มีการประชุมชี้แจงผล^{๔๙}

สุริยะ พิธิษฐอรธการ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านคุ้มไผ่ ตำบลกกแดง อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร โดยศึกษาปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลกระทบ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน สามารถผ่านการประเมินความพร้อมตามช่วงเวลาที่รวดเร็วพอสมควร การพิจารณาเงินกู้เป็นไปอย่างทั่วถึง สมาชิกส่งเงินคืนครบทุกรายการตามระยะเวลา และมีหน่วยงานสนับสนุน สมาชิกรู้สึกเป็นเจ้าของด้านกระบวนการ ตั้งแต่พิจารณาเงินกู้ คณะกรรมการกระจายเงินกู้ทั่วถึง มีการติดตามหนี้สินหรือเตือนให้มาชำระเงิน และประชุมทุกเดือน ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นมีการรวมตัวของสมาชิกเพื่อสร้างกองทุนขึ้นมาใหม่เพื่อสนองความต้องการของสมาชิก^{๕๐}

ประวุฒิ จิตงานสุจริต ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของนโยบายกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาทที่มีต่อประชาชนในหมู่บ้านเกาะรงค์ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพลับพลาณารายณ์ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมการเตรียมความพร้อมของชุมชนใน

^{๔๙} นฤมล หอมสวัสดิ์, “ปัจจัยมุ่งสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๕.

^{๕๐} สุริยะ พิธิษฐอรธการ, “การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านคุ้มไผ่ ตำบลกกแดง อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๕๕.

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์มีความพร้อมปานกลาง โดยด้านการเตรียมสมาชิก การเตรียมแผนงาน การติดตาม และตรวจสอบความเคลื่อนไหวของเงินในกองทุนอยู่ในเกณฑ์มีความพร้อมปานกลาง ซึ่งบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านเกาะรงค์^{๕๑}

นุชจรรย์ พิริยอมน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านเนินตัว หมู่ที่ ๗ ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอนันทนิคม จังหวัดชลบุรี ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกองทุนจำนวน ๙๖ คน ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานของโครงการในส่วนของการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านนั้น พบว่า เป็นแหล่งทุนหมุนเวียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพ การสร้างงาน และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ในด้านการส่งเสริมให้หมู่บ้านมีขีดความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการกองทุนมีความโปร่งใส และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ สำหรับเรื่องกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกกองทุนมีการพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาของกองทุน ในเรื่องการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ พบว่า ทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้นแต่ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการประกอบกัน จุดแข็งของกองทุนหมู่บ้านเนินตัว คือ มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ สมาชิกกองทุนให้ความร่วมมือกับกองทุนเป็นอย่างดี ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง จุดอ่อนของกองทุนหมู่บ้านเนินตัว พบว่า กองทุนมีรายได้น้อย ทำให้ไม่เพียงพอ กับ ผู้กู้ และยังขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ โอกาสของกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับหมู่บ้านในอัตราดอกเบี้ยต่ำ อุปสรรคของกองทุนหมู่บ้านเนินตัว คือ เงินทุนไม่เพียงพอต่อจำนวนสมาชิกที่ขอกู้ และขั้นตอนการขอกู้กับธนาคารมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก^{๕๒}

นภาพร คงสามปี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษากรณีเฉพาะหมู่บ้าน/ชุมชนริมทางรถไฟ หมู่ที่ ๒ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านกระบวนการเป็นที่น่าพอใจแก่ประชาชนอย่างมากแต่มีปัญหาอยู่คือ เรื่องระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องการฝากเงินสัจจะของสมาชิกกองทุนฯ กระบวนการกู้ยืมเงินมีปัญหาในเรื่องคุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงินที่คณะกรรมการกรรมการอนุมัติเงินกู้ให้แก่ผู้ที่ยากจนและมีความจำเป็นก่อนเรื่องระยะเวลาการอนุมัติเงินของกองทุนฯ ควรใช้ระยะเวลาในการอนุมัติให้เร็วกว่าเดิม เรื่องจำนวนเงินกู้ควรมีการอนุมัติเงินเพิ่ม เพราะเงินมีน้อย นำไปประกอบอาชีพอื่นๆ ไม่ได้ เรื่องเงื่อนไขข้อกำหนดในการชำระเงินกู้ยืมคืนนั้น ควรมีการขยายเวลา ๖ เดือนเป็น ๑ ปี พร้อมดอกเบี้ย ด้านการบริหารงานของคณะกรรมการฯ นั้น ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างมาก แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่นั้นคือ การให้คำแนะนำข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่างๆ และในด้านการติดตามการใช้เงินกู้ และการติดตามหนี้สินของกองทุนฯ ก็ยังมีปัญหาตรงที่ผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบอยู่คนเดียว ทำให้ไม่มี

^{๕๑} ประวุฒิ จิตงานสุจริต, “การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของนโยบายกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาทที่มีต่อประชาชนในหมู่บ้านเกาะรงค์ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพลับพลาณารายณ์ จังหวัดจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๖.

^{๕๒} นุชจรรย์ พิริยอมน, “การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านเนินตัว หมู่ที่ ๗ ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอนันทนิคม จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๘.

เวลาในการดำเนินงานจัดการดังกล่าว ส่วนในด้านประสิทธิผลของโครงการกองทุนฯ นั้น พบว่าประชาชนผู้กู้ยืมเงินยังไม่ได้ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้แก่โครงการกองทุนฯ ทำให้ไม่มีการกระจายเงินไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง^{๕๓}

สุวนีย์ บุญจิตสิทธิศักดิ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษากรณีชุมชนวัดมโนรม หมู่ที่ ๙ ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในศึกษาเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน ๑๔ คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ด้านโครงสร้างและอำนาจ คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง ด้านการบริหารจัดการกองทุน มีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินการกองทุน ด้านการติดตามและประเมินผลพบว่า การติดตามและประเมินผลนั้นยังไม่มีรูปแบบการประเมินผลที่ชัดเจน ยังไม่มีผู้รับผิดชอบในการประเมินผล รวมทั้งไม่มีการสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของกองทุน^{๕๔}

กฤตภาส ประสาทกุล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการดำเนินการเร่งรัดหนี้สินของกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาเฉพาะ หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าประชาชนมีการนำเงินไปประกอบอาชีพและลงทุนเพิ่มเติมก่อให้เกิดการสร้างงาน และส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า ขาดสภาพคล่องในการบริหารกองทุน สมาชิกบางคนไม่เข้าใจระเบียบกองทุน และผู้กู้เงินบางคนไม่ชำระเงินคืนตามกำหนด สำหรับการติดตามเร่งรัดหนี้สิน หากผู้กู้ไม่ชำระคืนที่เหมาะสมต่อไปได้ตามกำหนดเวลา และทำข้อตกลงกันเพื่อทำการผ่อนผันหรือทำการผ่อนชำระเป็นงวดไป แต่ในบางกรณีที่มาสามารถที่จะติดตามทวงถามได้ ทางคณะกรรมการก็จะทำให้การส่งเรื่องให้กับพัฒนากรผู้รับเรื่องไปดำเนินการตามขั้นตอนอื่นๆ ต่อไป^{๕๕}

อานนท์ ผลจันทร์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านการบริหารจัดการ นโยบายและแนวทางการปฏิบัติมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนแต่เวเงินกู้ยืมน้อยเกินไป สมาชิกกองทุนมีคุณสมบัติเหมาะสมกับระเบียบข้อบังคับ ด้านผลการดำเนินงาน การทำสัญญาและการส่งคืนเงินกู้เป็นไปตามกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่กำหนดในระเบียบกองทุน สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนจำนวนมาก ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้กู้เงินนำไปใช้ในทางที่ไม่

^{๕๓} นภาพร คงสามปี, “การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษากรณีเฉพาะหมู่บ้าน/ชุมชนริมทางรถไฟ หมู่ที่ ๒ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘.

^{๕๔} สุวนีย์ บุญจิตสิทธิศักดิ์, “การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษากรณีชุมชนวัดมโนรม หมู่ที่ ๙ ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘.

^{๕๕} กฤตภาส ประสาทกุล, “ผลการดำเนินการเร่งรัดหนี้สินของกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาเฉพาะ หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘.

เหมาะสม ด้านผลลัพธ์มีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สมาชิกส่วนใหญ่กู้เงินไปลงทุนค่าอาหาร และค่าเรียนบุตรรองลงมา ด้านผลกระทบ สมาชิกมีความพึงพอใจมาก เรื่องรายได้ที่รับกับการกู้ ปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่า วงเงินกู้น้อยไปและกรรมการบางคนไม่เข้าใจกฎระเบียบทำให้เกิดความล่าช้า^{๕๖}

จิตติมา กาวรรณธง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เขตตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้านจำนวน ๓๒ คน จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด อันจะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของกองทุนตามวัตถุประสงค์และปัญหาอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง โดยกำหนดแนวทางการศึกษาในด้านนโยบายการดำเนินงานของกองทุน วัตถุประสงค์ของกองทุน ความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากรบริหารกองทุนงบประมาณ การบริหารจัดการ ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๕๗}

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเรื่องกองทุน ทั้งเรื่องของการวางแผน การดำเนินงาน รวมไปถึงแนวการในการพัฒนากองทุน ซึ่งสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านแนวทางการศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๒.๖.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการนั้น ซึ่งประกอบด้วย

๑. อัมมัญญตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ
๒. อัตถัญญตา ความเป็นผู้รู้จักผล
๓. อัตตัญญตา ความเป็นผู้รู้จักตน
๔. มัตตัญญตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคแต่พอควร
๕. กาลัญญตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันสมควร ในอันประกอบกิจนั้น
๖. ปรีสัญญตา ความเป็นผู้รู้จักชุมชนนั้น รวมไปถึงการแสดงออกต่อชุมชน
๗. ปุคคลปโรปรัญญตา ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล

^{๕๖} อานนท์ ผลจันทร์, “การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์), ๒๕๔๘.

^{๕๗} จิตติมา กาวรรณธง, “การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เขตตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๓.

โดยทั่วไปนักวิจัยมักจะนำมาวิจัยเพื่อประยุกต์ใช้ในการทำงานซึ่งมีการนำมาใช้ตั้งแต่สมัยพุทธกาลแล้ว นักวิจัยหลายท่านได้นำหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย ดังนี้

พระมหาคมเพชร วชิรปัญญา (เรื่องผา) ได้วิจัยเรื่อง “การนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” พบว่า การนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง ๗ ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากคือ ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล ความแตกต่างแห่งบุคคล ความสามารถคุณธรรม อภัยภัย ด้านความเป็นผู้รู้จักผล รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้หน้าที่และรู้ประโยชน์ที่พึงประสงค์ ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ที่ประชุม การประพฤติดัวในที่ประชุม การเข้าหาชุมชนหรือกลุ่มคนในสังคม ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมว่า เวลาไหนควรทำ เวลาไหนไม่ควรทำและระยะเวลาในการทำงาน ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักหลักการ รู้จักหลักเกณฑ์และระเบียบการบริหารงาน ด้านความเป็นผู้รู้จักตน คือ รู้ว่าตัวตนของเราเป็นใคร มีฐานะหรือทำหน้าที่อะไร และด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณหรือความพอดี ความพอเพียงในความเป็นอยู่ในการใช้จ่ายทรัพย์สิน^{๕๘}

พระนันต์ ขยานนโท (ประเสริฐศิลป์) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสัปปุริสธรรม ๗” พบว่า การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี (ค่าเฉลี่ยที่ระดับ ๓.๘๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยน้อยไปหามาก ดังนี้ ด้านธัมมัญญ ด้านอรรถัญญ ด้านอรรถัญญ ด้านมัตตัญญ ด้านกาลัญญ ด้านปริสสัญญ และด้านบุคคลัญญ^{๕๙}

กัธร มิตรเปรียญ ได้วิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรมกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารของหัวหน้าสถานีนามัยในเขต ๑๒” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมและการปฏิบัติงานกระบวนการบริหารงานของหัวหน้าสถานีนามัยในเขต ๑๒ อยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมและการปฏิบัติงานกระบวนการบริหารงานของหัวหน้าสถานีนามัย ในเขต ๑๒ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการปฏิบัติงานตาม กระบวนการบริหาร พบว่า การปฏิบัติตามสัปปุริสธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานทุกด้านโดยมีความสัมพันธ์กับด้านการวางแผน ด้านการจัด

^{๕๘} พระมหาคมเพชร วชิรปัญญา (เรื่องผา), “การนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑.

^{๕๙} พระนันต์ ขยานนโท (ประเสริฐศิลป์), “การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสัปปุริสธรรม ๗”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

บุคลากรด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน และด้านการงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ด้านการจัดองค์การและการอำนวยการอยู่ในระดับสูง^{๖๐}

พระมหาสมควร ศรีสังคราม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัปปุริสธรรมและพละธรรมกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า^{๖๑}

๑. สัปปุริสธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักประมาณ ด้านการรู้จักกาล ด้านการรู้จักบุคคล ด้านการรู้จักผล ด้านการรู้จักตน ด้านการรู้จักชุมชน และด้านการรู้จักเหตุ

๒. พละธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกำลังความเพียร ด้านกำลังการสงเคราะห์ และด้านกำลังปัญญา

๓. สัปปุริสธรรมและพละธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๔. สัปปุริสธรรม และพละธรรม ร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๒๐

สุรัตน์ กลั่นประเสริฐ, พ.จ.อ. ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางการบริหารโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ : กรณศึกษา บริษัททรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า

๑. พนักงานมีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติภาวะผู้นำทางการบริหารในการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ กรณศึกษา บริษัท ทรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านรู้จักเหตุ ด้านรู้จักผลด้านรู้จักตน ด้านรู้จักประมาณ ด้านรู้จักกาล ด้านรู้จักชุมชน และด้านรู้จักบุคคล พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อภาวะผู้นำทางการบริหารโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มีอายุ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติภาวะผู้นำทางการบริหารในการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ สำหรับ

^{๖๐} กำธร มิตรเปรียญ, “ความสัมพันธ์ระหว่างสัปปุริสธรรมกับการปฏิบัติงานตาม กระบวนการบริหารของหัวหน้าสถานื่อนามัยในเขต ๑๒”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต** ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน สงขลา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), ๒๕๔๑.

^{๖๑} พระมหาสมควร ศรีสังคราม, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัปปุริสธรรมและพละธรรมกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๕๐.

พนักงานที่มีเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้รวมต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางการบริหารในการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ไม่แตกต่างกัน

๓. ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ ไปประยุกต์ใช้กับภาวะผู้นำทางการบริหารของบริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) พบว่าปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ มีพนักงานเป็นบางส่วนที่ยังมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีความไม่เป็นกลางทางด้านการบังคับบัญชา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งรวมทั้งการไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา อุปสรรคในการทำงานที่ไม่เพียงพอ การจัดบุคลากรได้ไม่เหมาะสมกับงาน หรือการจัดให้ทำงานมากจนเกินไปจนทำให้งานที่ทำนั้นเกิดความผิดพลาดได้ง่ายได้แก่ ให้ผู้บริหารมีความเป็นกลาง ควรจัดการปริมาณงานให้เหมาะสมกับกำลังคน จัดหาเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีการจัดการอบรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีการสรรค์สร้างกิจกรรมอันก่อให้เกิดความสามัคคีเพื่อลดทิวทัศน์ที่มีต่อกัน และมีการจัดทำพร้อมนำเสนอนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้พนักงานทุกคนปฏิบัติตามไปในแนวทางเดียวกันหรือเหมือนกัน บริษัทไม่ควรเน้นงานที่มุ่งปริมาณเพียงอย่างเดียว ควรเน้นงานที่มุ่งทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้^{๒๒}

ดังนั้นสรุปได้ว่า หลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมมีความสำคัญต่อการบริหารงานขององค์กรทุกองค์กร และมีความสัมพันธ์กับการทำงานตามบทบาทและหน้าที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์กรโดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่มีคุณค่าต่อบทบาทหน้าที่การบริหารงาน และเป็นหลักธรรมที่ผู้บริหารสมัยใหม่ควรตระหนักถึง และนำไปประยุกต์ใช้ในด้านเทคนิคและวิธีการของการทำงานต่อไป

^{๒๒} สุรัตน์ กลั่นประเสริฐ, พ.อ. , “ภาวะผู้นำทางการบริหารโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ : กรณีศึกษา บริษัททูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

ตารางที่ ๒.๖.๑ สรุปงานการสังเคราะห์การวิจัยที่เกี่ยวกับ “การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน”

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๑	ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครปฐมต่อบทบาทผู้นำกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	กษมา ญัฐประเสริฐ	๒๕๔๘	ปริมาณ/ คุณภาพ	ความคิดเห็นด้านระยะเวลาการเป็นสมาชิกด้านขนาดกลุ่ม และด้านความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิก
๒	ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทผู้นำการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่	มัชฌิมา ชนะหทัย	๒๕๔๘	ปริมาณ/ คุณภาพ	ประชาชนมีความคาดหวังเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง
๓	บทบาทของผู้นำในการจัดการความรู้ของเกษตรกรทำนาอินทรีย์ : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรธรรมชาติตำบลหมอ อำเภอปรางสาท จังหวัดสุรินทร์	ชลกานดาร นาคทิม	๒๕๕๑	ปริมาณ/ คุณภาพ	บทบาทของผู้นำในการจัดการความรู้ของเกษตรกรทำนาอินทรีย์ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี และเอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่เกษตรกรได้
๔	บทบาทของปู่อาจารย์ในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา : ศึกษากรณีอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน	พระมหาจิตรกร นาถ บุญโญ	๒๕๕๔	คุณภาพ	บทบาทของปู่อาจารย์ในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถแบ่งออกเป็นเกณฑ์ต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม เช่น ด้านการถวายความอุปถัมภ์แก่พระสงฆ์ ด้านการชักชวนคนเข้าวัดฟังธรรม และด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นต้น

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๕	บทบาทของพระสงฆ์ไทยกับงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช ศึกษาเฉพาะกรณีที่มีสำนักสงฆ์-วิปัสสนากรรมฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร	นวรรตน์ สุวรรณพ้อง	๒๕๒๓	ปริมาณ/ คุณภาพ	พระสงฆ์ส่วนใหญ่เคยเป็นที่ปรึกษาปัญหาชีวิตให้แก่ประชาชน
๖	บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	พระครูโสภณ ปุณฺณภาส	๒๕๔๙	คุณภาพ	พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทตนอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ทั้งบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา บทบาทด้านการศึกษาและด้านสังคม ซึ่งพยายามให้วัดเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมนั้น ส่งผลให้พระสงฆ์เป็นที่เคารพนับถือและได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน
๗	บทบาทผู้สูงอายุตำบลฟ้าฮ่ามต่อการพัฒนาท้องถิ่น	กฤตศิลป์ อินทชัย	๒๕๕๑	ปริมาณ/ คุณภาพ	ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้แสดงบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน รวมถึงการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนพัฒนาการบริหารท้องถิ่นด้วย
๘	บทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอำเภอมืองจังหวัดอำนาจเจริญ	เฉลิมชัย จันทระเสนา	๒๕๔๔	ปริมาณ/ คุณภาพ	ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนลดลงเนื่องจากปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลง ผู้คนมีจิตใจคับแคบ เห็นแก่ตัว มีค่านิยมที่ผิดเพี้ยนไปจากวัฒนธรรมโบราณ ผู้สูงอายุจึงไม่เข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี ทำให้ขาดการสืบทอดสู่คนรุ่นหลัง

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๙	บทบาทและปัญหาในการพัฒนาของผู้นำสตรีชนบทอีสาน	วิยุทธ์ จำรัสพันธ์	๒๕๓๕	คุณภาพ	กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำสตรีนั้น ต้องมีหลักการที่ชัดเจนในเรื่องของการวางแผน ความกล้าแสดงออกในการใช้ความสามารถเฉพาะตัว รวมไปถึงการมีแรงศรัทธา แรงผลักดัน และแรงจูงใจในการทำงานร่วมกับชาวบ้าน
๑๐	บทบาทสตรีอีสานในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาบทบาทกำนันสตรีดีเด่นตำบลดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา	ถนอม ตะนา	๒๕๓๖	คุณภาพ	บทบาทตามหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านควรมี ๓ ลักษณะคือ ๑. ปฏิบัติเพื่อประชาชน ๒. ปฏิบัติงานเพื่อความสุขสงบของชุมชน ๓. สนองนโยบายรัฐ
๑๑	บทบาทของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดสงขลา	ภิญโญ ต้นพิทยคุปต์	๒๕๔๒	คุณภาพ	อบต. ที่เป็นสตรีส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชนมาก่อนแล้วอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสิ่งที่ชาวบ้านยอมรับในการเป็นผู้นำของสตรี คือ ความละเอียด ความรอบคอบ และความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งที่ผู้นำสตรีจะต้องพัฒนา คือ ความเชื่อมั่น ความกล้าแสดงออก และความกล้าในการตัดสินใจ
๑๒	บทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองในเขตกรุงเทพ มหานคร	รุ่งทิวา แสงหิรัญ	๒๕๔๑	ปริมาณ/ คุณภาพ	บทบาทสตรี เป็นที่ยอมรับทางสังคม ควรเป็นสตรีที่มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นผู้นำ รวมไปถึงปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวก็เป็นสิ่งสำคัญ

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๓	บทบาททางการเมืองของกลุ่มแม่บ้านกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน	อักษร วงศ์ใหญ่	๒๕๔๓	คุณภาพ	สมาชิกกลุ่มแม่บ้านกิ่งอำเภอเวียงหนองล่องส่วนใหญ่ใช้พลังกลุ่มเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีบทบาททางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพราะมีการต้านตัวจากการกระตุ้นทางการเมือง เรื่องการกระจายอำนาจในสังคมไทย
๑๔	การรวมกลุ่มของสตรีกับการพัฒนาชุมชนชนบท	ดำรง องคเส	๒๕๕๐	คุณภาพ	การรวมกลุ่มของสตรีกับการพัฒนาชุมชนชนบทเกิดขึ้นมายาวนานมี ๒ รูปแบบ คือ ๑. แบบไม่เป็นทางการ คือ สตรีเข้าร่วมกลุ่มด้วยความสมัครใจ ช่วงเวลารวมกลุ่มอาจจะยาวนานหรือสลายไปขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางเหตุการณ์ ๒. แบบเป็นทางการ การรวมกลุ่มของสตรีเกิดจากนโยบายของรัฐในการสร้างกลุ่มที่เป็นรากฐานการมีอยู่ในชุมชน
๑๕	มุมมองบทบาทผู้หญิงไทยบนเส้นทางการเมืองผ่านสายตาผู้นำองค์กรพัฒนาสตรี	ขวัญฤทัย จำจรัส	๒๕๔๑	คุณภาพ	มุมมองบทบาทผู้หญิงไทยบนเส้นทางการเมืองผ่านสายตาศูนย์พัฒนาสตรีได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง ซึ่งยังคงถูกจำกัดโดยนโยบายของพรรค

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๖	บทบาทผู้นำสตรีในทางการเมืองการปกครอง : ศึกษากรณีตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี	พยุง รสใจ	๒๕๕๔	คุณภาพ	๑. ปัจจัยภายนอกและภายในที่ทำให้สตรีเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น ๒. การร่วมรณรงค์เลือกตั้งเป็นบทบาททางการเมืองการปกครองของสตรีที่มีส่วนสำคัญมากที่สุด
๑๗	บทบาทผู้นำสตรีในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษานายกองคการบริหารส่วนตำบล	ฉมาลีสมา จุลเพชร	๒๕๔๘	คุณภาพ	สตรีที่จะก้าวเข้ามาสู่ผู้นำท้องถิ่นได้ต้องมีบทบาทมาก่อน และต้องมีปัจจัยร่วมที่จะผลักดันให้ก้าวเข้ามาสู่การเมืองท้องถิ่นได้สำเร็จ
๑๘	ปัจจัยมุ่งสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี	นฤมล หอมสวัสดิ์	๒๕๔๕	ปริมาณ/ คุณภาพ	ในภาพรวมการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมากโดยการยอมรับของสมาชิก และปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ปัญหา คือ เงินที่กู้ยืมมาไม่เพียงพอต่อการลงทุน
๑๙	การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านคุ้มไผ่ ตำบลกกแดง อำเภอนิคมน้ำอโยธยา จังหวัดมุกดาหาร	สุริยะ พิสิษฐอรธการ	๒๕๔๕	ปริมาณ/ คุณภาพ	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน สามารถผ่านการประเมินได้ การพิจารณาเงินกู้เป็นไปอย่างทั่วถึง และสมาชิกรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของกระบวนการ

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๒๐	การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของนโยบายกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาทที่มีต่อประชาชนในหมู่บ้านเกาะรงค์ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพลับพลาณารายณ์ จังหวัดจันทบุรี	ประวุฒิ จิตงานสุจริต	๒๕๔๖	ปริมาณ/ คุณภาพ	ในภาพรวมการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านเกาะรงค์
๒๑	การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านเนินตัว หมู่ที่ ๗ ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอพุนนังนิคม จังหวัดชลบุรี	นุชจริย์ พิริยอมร	๒๕๔๘	ปริมาณ/ คุณภาพ	จุดแข็ง คือ กองทุนหมู่บ้านเนินตัวมีการจัดการที่เป็นระบบ สมาชิกให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จุดอ่อน คือ กองทุนมีรายได้้น้อย ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กู้
๒๒	การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษากรณีเฉพาะหมู่บ้าน/ชุมชนริมทางรถไฟ หมู่ที่ ๒ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร	นภาพร คงสามปี	๒๕๔๘	ปริมาณ/ คุณภาพ	การดำเนินงานของกองทุนส่วนใหญ่เป็นที่น่าพอใจของประชาชน และควรแก้ไขเรื่องของระเบียบเพิ่มเติม
๒๓	การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษากรณีชุมชนวัดมโนรม หมู่ที่ ๙ ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี	สุนีย์ บุญจิตสิทธิศักดิ์	๒๕๔๘	คุณภาพ	คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง มีการประชุมร่วมกันเพื่อหาทิศทางในการดำเนินงาน ส่วนการติดตามและการประเมินผลนั้นยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๒๔	ผลการดำเนินการเร่งรัดหนี้สินของ กองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาเฉพาะ หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา	กฤตภาส ประสาทกุล	๒๕๔๘	ปริมาณ/ คุณภาพ	ประชาชนนำเงินไปประกอบอาชีพของตน แต่ยังขาดสภาพคล่องในการบริหารกองทุน มีสมาชิกบางคนไม่ชำระเงินคืนตามกำหนด
๒๕	การประเมินผลการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านตำบลเวียง อำเภอ เทิง จังหวัดเชียงราย	อานนท์ ผลจันทร์	๒๕๔๘	ปริมาณ/ คุณภาพ	ด้านนโยบายและแนวทางมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แต่จำนวนเงินกู้ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ เกิดความไม่เข้าใจในกฎระเบียบ ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน
๒๖	การประเมินผลการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เขตตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร	จิตติมา กาวรรณธง	๒๕๕๓	คุณภาพ	การประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนฯ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดซึ่งมีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย
๒๗	การนำหลักสัปปุริสธรรม๗ มา ประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่น (ตำบลในอำเภอบาง บัวทอง จังหวัดนนทบุรี)	พระมหาคมเพชร วชิรปญโญ (เรืองผา)	๒๕๕๑	ปริมาณ/ คุณภาพ	การบริหารราชการส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ควรมีความเป็นผู้รู้จักบุคคลเป็นอันดับแรก เพื่อที่จะได้มีการวางแผนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ว่าควรมอบหมายงานประเภทใดให้แก่ใคร มีความเหมาะสมตามภาระงานที่ได้รับหรือไม่

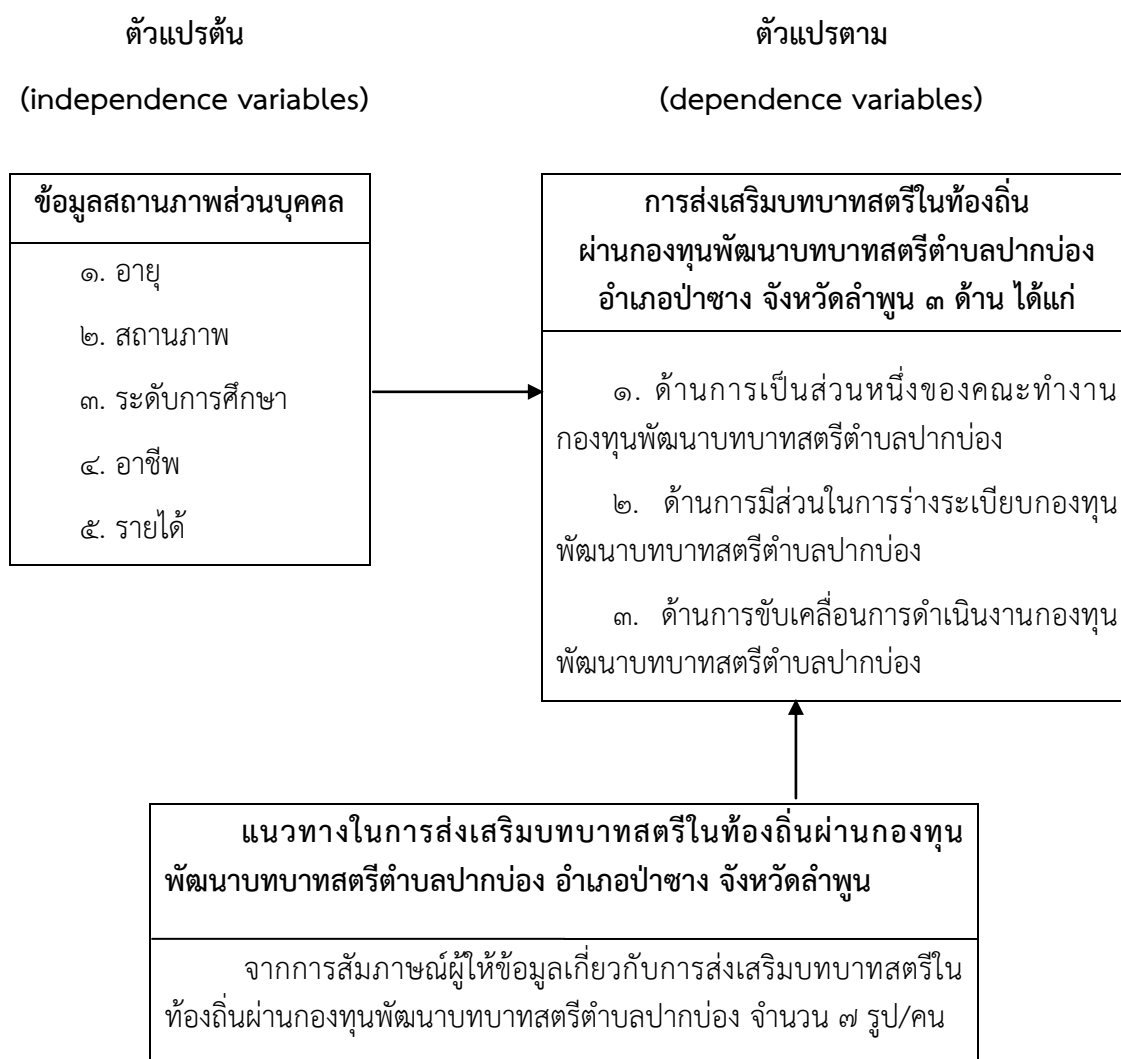
ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๒๘	การบริการงานของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตาม หลักสัปปุริสธรรม๗	พระธันต์ ชยानนโท	๒๕๕๓	ปริมาณ/ คุณภาพ	การบริการงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัยมีการบริหารดีสามารถตรวจสอบได้
๒๙	ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริส ธรรมกับการปฏิบัติงานตาม กระบวนการบริหารของหัว หน้า สถานีอนามัยในเขต ๑๒	กำธร มิตรเปรียญ	๒๕๔๑	ปริมาณ/ คุณภาพ	หัวหน้าสถานีอนามัยเขต ๑๒ มีการปฏิบัติงาน ตามหลักสัปปุริสธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารงานที่ดี ยิ่งขึ้น
๓๐	การศึกษาความ สัมพันธ์ระหว่าง สัปปุริสธรรมและพละธรรมกับการ ปฏิบัติงานของผู้บริหารสถาน ศึกษากลุ่มเขตกรุงธนบุรีใต้ สังกัด กรุงเทพมหานคร	พระมหาสมควร ศรีสงคราม	๒๕๕๐	ปริมาณ/ คุณภาพ	การปฏิบัติงานโดยมีหลักสัปปุริสธรรมและหลัก พละธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ช่วยทำให้ความสัมพันธ์กับการ บริหารงานศึกษาบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้
๓๑	ภาวะผู้นำทางการบริหารโดยการ ประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ : กรณีศึกษาบริษัท ทูรคอร์ด ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	สุรัตน์ กลั่นประเสริฐ	๒๕๕๓	ปริมาณ/ คุณภาพ	พนักงานส่วนใหญ่มีความเห็นต่อภาวะผู้นำ ทางการบริหารงานว่า ผู้นำควรมีความเป็นกลาง มีการจัด งานให้เหมาะสมกับกำลังคน และมีการสนับสนุนในด้าน การทำงานของพนักงาน

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิด ทั้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามได้แก่

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่น ผ่านทางกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย ๑) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง ๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง ๓) ด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง ดังแผนภาพที่ ๒.๑

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย